Published and distributed under permit (No. 322), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of New York, New York. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

שנה חמישית HATOREN גליון טז (קטז)

התורן

עתון שבועי
יוצא בכל יום ששי

גליון הועידה הציונית

התוכן

---

1. פרשת השבוע: עיקרים ויסודות.
2. הועידה הציונית העשרים ואחת בפיטסבורג (מאת שליחנו המיוחד). דניאל פרסקי.

VOL. V NEW YORK, JULY 5, 1918 No. 16 (116)

HATOREN
Published Weekly by
HATOREN PUBLISHING ASS'N, Inc.
(A. Lubarsky, Pres., Sol. Lamport, Treas., A. S. Orlans, Sec'y).
44 EAST 23rd STREET, NEW YORK
Telephone, Gramercy 6944

מחיר „התורן"
לשנה — $4.00 לחצי שנה — $2.00
בחוץ לארץ ובקנדה:
לשנה — $4.50 לחצי שנה — $2.25
לפחות מחצי שנה אין התחימה מתקבלת
הכתובת:
Hatoren, 44 East 23rd St., New York

SUBSCRIPTION RATES:
One year—$4.00 Six months—$2.00
Foreign Countries and Canada:
One year—$4.50 Six months—$2.25
Single copy 10 cents
Entered as second-class mail matter at the Post Office of New York, August the 11th, 1913.

מחיר גליון 10 סנטים

VOL. V NEW YORK, JULY 5, 1918 No. 16

התורן

יוצא לאור על־ידי
חברת התורן

א. א. לוברסקי, נשיא
ש. לאמפורט, גזבר
א. ש. אורלאנס, מזכיר

העורכים
ד"ר שמריה לוין
י. ד. ברקוביץ

שנה חמישית | ניו־יורק, כ"ה תמוז, תרע"ח | גליון ששה עשר

פרשת השבוע

עקרים ויסודות.

אפשר לאמר בלי שום גוזמה, כי הפעם חכה כל העולם היהודי, ואפילו במדינות אירופה המרכזית, בתשומת־לב מיוחדת לתוצאותיה של הועידה הציונית האמריקאית. והטעם פשוט. לרגל המאורעות הכבירים והשנויים הכרוכים בָהם, שהשפיעו על מצב עמנו בכל ארצות תבל, וביחוד בעקב המשבר הנורא, שהתחולל על היהדות הרוסית, נעתק מרכז־הכובד של התנועה הציונית מאירופה לאמריקה. ההסתדרות הציונית שבאירופה המרכזית, שהתפתחה באופן כל־כך נפלא קודם המלחמה ושהצטיינה כל־כך, הן מצד הכנסת סדרים יפים ומועילים לתוך העבודה המעשית והן מצד בסוסו העיוני של הרעיון הציוני, — כמעט שנשתתקה בעת. אָמנם יודעים אָנו כולנו, כי לא רפיון פנימי גרם לזה, וכי רק מפני סבות חיצוניות אנוסה היא כעת לדבר בקול נמוך, להצטמצם בדרישותיה, להתפשר, להתרצות ולהתחבר עם מפלגות ואגודות, שבשנים כסדרן היתה מתרחקת מהן ולא היתה משגיחה בהן. אבל איך שיהיה — רפת־אונים היא כעת לעמוד בקשרי תנועתנו הלאומית, ודי לה, אם עומדת היא על המשמר ומגינה על כל מה שרכשה הציונות עד הנה. ההסתדרות הציונית שברוסיה הראתה את כחה וגבורתה תיכף אחרי המהפכה הראשונה, כשנהרס השלטון הישן והחופש האישי והמדיני הוכרז בכל ארץ רוסיה. ההסתדרות הציונית שברוסיה הראתה אָז באמת, עד כמה עמוקים שרשיה, עד כמה חזק בסיסה ועד כמה עלולה היא להתפתח, אם רק התנאים הפוליטיים אינם מעכבים בעדה. ובה בשעה שהמפלגות האחרות של היהדות הרוסית, שכורות החופש והלומות הדרור, שכחו כמעט, כי יש עם ישראל בעולם וכי יש לו הרשות וגם החובה לדאוג גם בעד גורלו הוא, אחת היתה ביניהן ההסתדרות הציונית, שלא הפסידה את בהירות הראיה והשתמשה בהחופש הכללי ובזכויותיו לטובת תנועתנו הלאומית, והצילה בזה את עמנו מחרפת־עולם, חרפת העבדות. אבל לצערה של רוסיה ולצערה של היהדות הרוסית באה בינתים המהפכה השניה, שהרסה בלי חמלה את מצבו של העם הרוסי והביאתו עד עברי פי פחת, ובתור תוצאה ישרה של המצב הכללי התפוררה גם היהדות הרוסית ומתבוססת היא לעת־עתה ברמיה. במצב כזה אין לה שום יכולת בשעה זעומה זו להשתתף כראוי בעבודת התחיה הלאומית, ועלינו לחכות עד יעבור זעם והיהדות הרוסית תוכל מחדש להקדיש את כח יצירתה לעבודת התחיה, לפי מדת האפשרות המקופלת בה ובמדה המתאימה לעשרה הרוחני. נשארו לנו איפוא, מלבד המדינות האירופאיות, — מהן משתתפות במלחמה ומהן נייטראליות — המועטות באוכלוסין יהודים, רק אנגליה ואמריקה. לאנגליה יש חשיבות מיוחדת מן הצד הפוליטי. אנגליה היא עודנה „טבור" הארץ הפוליטי, ואין שום ספק, כי אנגליה תשאר „שרתי במדינות" גם אחרי כלות המלחמה. מפני זה אין אָנו רשאים להתיחס להעובדה, שדוקא מאנגליה יצאה ההכרזה בדבר שיבת עם ישראל לארצו, כאל מקרה בלבד. ההכרזה הזאת היתה יכולה לצאת לראשונה רק מאנגליה ולא ממדינה אחרת, אבל יחד עם זה אנגליה אינה מוכשרת לשמש מרור למרכזה של תנועתנו הלאומית, מפני טעמים שונים, וביחוד מפני מעוט מספרו של הקבוץ היהודי באנגליה, מפני שאם גם שאלת המרכז תלויה, ברובה, באיכות ולא בכמות, אבל בתנועות לאומיות יש גבול גם לכמות, שאי־אפשר לעבור אותו מבלי להזיק להאיכות. ובכן רואים אָנו, כי מרכזה של תנועתנו הלאומית נעתק בהכרח לאמריקה, לזו המדינה, שנתנה מצד אחד מקום־מקלט בתקופות הלחץ והדחק להחלק הרביעי של עם ישראל, ושקרובה היא כל־כך, מצד שני, ברוחה, בטעמה, בתרבותה, במנהגיה, במשפטיה ובמוסדותיה להמדינה האנגלית.

מפני זה רואה כעת כל העולם היהודי את היהדות האמריקאית כראות באת־כחה של היהדות העולמית, ומפני זה חכה כל העולם היהודי בתשומת־לב מיוחדת לתוצאותיה של הועידה הציונית. ואם אומרים אנו „כל העולם היהודי" ואיננו מוציאים מן הכלל את אלה, שלא נספחו להסתדרות הציונית, הרי אנו מרשים לנו לבחור במבטאים כאלה לא משום גאוה יתירה ולא משום תפארת הקריאה, כי־אם מפני שרוצים אנו לסמן בזה את העובדה, שהציוניות היתה בעת להציר הראשי של שאלת קיומנו, ושכל העולם היהודי, בלא שום יוצא מן הכלל, יהיה מוכרח כעת לברר את יחוסו להשאלה הציונית, לחיוב או לשלילה, בעד או כנגד, אבל לא יעלה בידו לעבור עליה בשתיקה או לפטור אותה בנייטראליות.

ואם כך הוא כעת היחס של כל העולם היהודי להיהדות האמריקאית, הנה הראתה ההסתדרות הציונית האמריקאית בועידתה האחרונה, שמבינה היא אותו, ומבינה היא גם את האחריות הגדולה, שיחס כזה מצד העולם היהודי הכללי ומצד ההסתדרות הציונית העולמית מטיל עליה. והיו במשך הועידה רגעים כאלה, שבאמת נדמה לנו, שלא צירים של אגודות ציוניות בודדות עומדים לפנינו, כי־אם שליחי־צבור של עם ישראל כולו, באי־כחו של העם המפוזר והמפורד בשעת שחרורו, בשעת הסירו מעליו את כבלי העבדות של שנות אלפים, בשעה שהוא שב לתחיה, מתעודד, מתחזק ואוחז עוד הפעם בידו את החוט, שנפסק שלא באשמתו, וממשיך את מטוה יצירתו הגאונית, שאת ראשיתה אנו רואים במדבר סיני ואחריתה — מי ישורנה... והיו רגעים, שבאמת נדמה לנו, כי מקשיבים אנו קול מבשר, מבשר ואומר: ארץ חדשה תברא ושמים חדשים ממעל לה, ובעולם החדש הזה לא יהיה מקום לשלטון היחיד, מקור הרשעה ויסורי נפש האדם, לא יהיה עוד שלטון האדם באדם, כי הכל יהיה משועבד לטובת הכלל, לתקון העולם.

הועידה הציונית האמריקאית הראתה בזאת את כל העולם כולו, להיכן פניה של הציוניות מועדות, מה הוא רוח החיה באופני תנועתנו הלאומית, מה הוא הכח המניע שלה, וגלתה בזאת טפח מסוד נשמתנו הלאומית וגם מסוד קיומנו. ואם יבואו המתלוצצים שבתוכנו, שכל רגש של קדושה כבר מת בקרבם, ושנשמתנו, קיומנו, תקותנו ושאיפותינו נעשו להם כבר חולין, וינסו להקטין את ערך העיקרים, שהוכרזו מעל בימת הועידה הציונית בפיטסבורג, נשיב להם: לא בשבילכם והדומים לכם הכרזנו על עיקרי עולמנו המתחדש, כי־אם בשביל עמנו, שאת קולו שמענו מדבר מתוך תנועתנו הלאומית, ובשביל כל אלה הלוחמים בעד הצדק והיושר העולמי. והם יאמינו לנו, כי יכירו בדברינו את האמת, וידעו למי החותמת. ואם יבואו הנקרנים שבתוכנו, המבקשים את הנשגב בקטנות ומקטינים את הנשגב, נאמר להם: חדלו מחטט ומטפל בענינים שיש להם אך ערך של שעה, כי במה נחשבים הם. וכי לא שמעתם את העיקרים, את היסודות, שעליהם אנו רוצים לבנות את עתידנו ואת עמידתנו ברשות עצמנו? וכי לא הקשבתם בהעיקרים והיסודות הללו את קול התחיה האנושית בעצם תקפו וגבורתו? ואם לא שמעתם מאומה ולא הקשבתם מאומה — דלים ורשים אתם, אין לכם עוד תקנה ושובו לקטנויותיכם.

הועידה הציונית הפיטסבורגית הכריזה על העיקרים והיסודות של חיינו בארצנו המחודשת, ובזאת היתה בעצמה לועידה עיקרית ויסודית. אמנם עוד רב לפנינו הדרך, עוד תהיינה לנו מלחמות מבחוץ ומבפנים, אבל לפנינו עומדת מטרתנו קבועה, מזהירה ומבריקה, והיא תאיר לפנינו את הדרך.

הַוְעִידָה הַצִּיּוֹנִית הָעֶשְׂרִים וְאַחַת בְּפִּיטְסְבּוּרְג.

(מאת שליחנו המיוחד).

הועידה השנתית העשרים ואחת של ציוני אמריקה, ועידת־הגאולה, שנועדה בפיטסבורג, נמשכה חמשה ימים רצופים: מיום א', 23 ביוני, עד יום ה', 27 ביוני. ועידה זו העידה על קפיצת הדרך הענקית, שעברה התנועה הציונית כאן בשנה האחרונה, ביחוד בתוקף השפעתה של הכרזת אנגליה בדבר מקלט־בית לאומי בארץ־ישראל. תפיסת מרובה, הליכה בגדולות והחלטות־למעשה הנוגעות למדינת־היהודים העתידה — זו היתה הרוח החיה בכנסת גדולה זו, שבכמותה, בהקף־עניניה וברחבות־שאיפותיה דומה היתה לקונגרס ציוני.

קודם פתיחת הועידה, ביום א' בצהרים, נערכה תהלוכה ציונית נהדרה ברחובות העיר. תהלוכה זו השתתפו בה ציוני המקום, תלמידי בתי־הספר העברים, התלמידים היהודים של האוניברסיטה הפיטסבורגית ושל המכון הטכנולוגי על שם קארניגי, אגודות וחברות שונות, חברות „מגן־דוד האדום" במלבושיהן הלבנים עם סימני מגן־דוד והמון אדם מכל פנות העם. משערים את מספר המשתתפים בתהלוכה לערך המישים אלף איש. התהלוכה, שארכה יותר משלש שעות, עשתה רושם כביר על הקהל ועל העתונות המקומית ושמשה הפגנה נעלה לרעיון התחיה. צבעי לבן ותכלת ודגלים יהודיים התנוססו בשטח של כמה פרסאות, וצלילי שירים ציוניים ועבריים מלאו את חלל האויר עד למרחוק. בלא שום חשש הפלגה יש להחליט, כי תהלוכה יהודית כזאת לא היתה לנו עדיין באמריקה.

יום א׳, 23 ביוני, ראשון לועידה.

הועידה היתה באולם „מימוריאל“, המפואר מאד מבפנים ומבחוץ. האולם עומד בסביבה יפה ונעימה.

פרופ. ה. פרידנוואלד, נשיא הפדרציה הציונית, פותח את הועידה בשעה הרביעית לפנות ערב. הוא מדבר דברים קצרים בדבר ההבדל הגדול שבין ועידה זו, שחלה אחר ההכרזה האנגלית, לבין הועידות הקודמות. ועידה זו עתידה לקבוע את מהלך העבודה הציונית לא רק באמריקה, אלא גם בארץ־ישראל, שרעיוננו הלאומי התחיל כבר לצאת בה אל הפועל.

אחרי ברכתו הרשמית של ראש העיר עלה מר מירון סיוואסלי לדבר בשם הסתדרות הארמינים באמריקה. הוא דבר בחום על תקות ישראל בארץ־אבותיו. גם היהודים גם הארמינים מדוכאים הם, ושניהם זכאים לקיום לאומי משובח על אדמתם הלאומית. שני העמים האלה האריכו ימים על־פני עמים רבים בזכות רוח־האחדות, האידיאלים הרמים ותרבות־החיים שלהם במזרח. הנואם מביע את תקותו, כי הארמינים והיהודים יחיו כשכנים בשלום ובאחוה וייצרו בהשתתפות הערביים מעין ארצות־הברית של המזרח הקרוב.

מזכיר הועד הציוני הזמני, יעקב די־האז, קורא טלג־ראמות של ברכה, שנתקבלו מכל קצוי ארץ. ביחוד עוררו התלהבות הטלגראמות מאת המתנדבים לגדוד העברי בקנדה ובאנגליה.

ליאו וולפסון, יושב־ראש של ועד־ההרשאות (הועד הזה נתמנה על־ידי הועד־הפועל של הפדרציה הציונית עוד לפני הועידה הנוכחית, כפי החלטת הועידה הקודמת), מודיע, כי בועידה משתתפים 637 באי־כח 353 אגודות שונות, כעין: „הדסה“, „יהודה הצעיר“, אורדן „בני־ציון“, האורדן החפשי „ברית־שלום“, „אחוזת ארץ“, ציוניים תלמידי האסכולות הגבוהות, הפדרציה הציונית, ציוני המערב התיכוני, האגודות היהודיות בניו־יורק לגאולת הארץ והועד לעניני החיילים היהודים.

ד״ר סטיפן וויס מעמיד ליושב־ראש בועידה את ל. ליפסקי. מר ליפסקי נבחר ברוב־דעות.

החלט, כי נשיא הפדרציה הציונית ימנה, באישור הצירים, ועד, שתפקידו להעמיד חברים לועדים השונים של הועידה.

הנרי אייזר מברוקלין מגיש לועידה, בשם „מגן־דוד“ בשיקאגו, דגל של עבודה בצבא העברי. הדגל מכיל 336 כוכבים, כמספר המתנדבים בשיקאגו.

השופט יוליאן מאק מציע החלטה להביע רגשי נאמנות לממשלת ארצות־הברית, הלוחמת לשם הצדק והחירות.

לשמע שם הנשיא ווילסון פרץ רעם של מחיאות־כפים, שנמשך רגעים אחדים. דגלי־אמריקה ודגלי־ישראל נפנפו בחלל האולם.

ד״ר ס. וויס תומך בהחלטה זו ונואם נאום קצר בדבר המלחמה ובדבר זכויות העמים הקטנים. הוא מציע לשלוח את ההחלטה לווילסון.

ההחלטה נתקבלה פה־אחד.

ד״ר שמריה לוין מספיד את המנהיג הציוני ד״ר יחיאל צלינוב בנאום נלבב. צלינוב — זהו הבושם היפה, שהוציאה היהדות ברוסיה. תחת עול הנוגש למדו היהודים תורה, יצרו תרבות, ספרות ואמנות. צלינוב צמצם בקרבו את כל העדינות והיפה, שאָצרה היהדות באותה ארץ. אָמנם עתה יש לנו מאות אלף מאחינו שלומי־אמונים למישאת־נפשנו, אך כל נשכח את הראשונים, אלה שאָמרו „מה טובו“. כשיכתבו תולדות „בני־ציון“ במוסקבה, זו האגודה שנתנה לנו את אוסישקין, צלינוב, מאזה, — הרי תכתב ראשית התנועה הציונית ברוסיה. עשרים וארבע שעות ביומו הקדיש צלינוב לציוניות ולעבודת עמנו. גם בחלומו חזה תזון־התחיה. נשמתו היתה הארמונית, מקשה אחת, בלי שום לקוי ופגימה. רעיון מרכזי מלא את כל עצמותו. כל היהדות ברוסיה, ואף מתנגדי הציוניות במשמע, היתה תחת השפעתו. הוא התפתח וגדל קמעה־קמעה עד שהיה מנהיג. בחלותו מחלה קשה נסע ללונדון לעזור לוויצמאן ולחבריו. הוא הלך מעמנו (הקהל קם לזכרו ברגש־קודש) ודורות יזכרוהו. שמו יכתב בפרק האחרון לשעבודנו ובפרק הראשון לשחרורנו. לא מצבות של אבן נקים לזכרו — גם השיש היותר קשה לא יעמוד בפני הרוחות. באש שחורה על־גבי אש שחורה נחרות את שמו בספרנו העברי הנצחי. — מתנגדינו עוד רבים. לפיכך על כולנו להתאחד. רק בכך נוכל לקחת את ארץ־ישראל. איני מפחית את כח היהודים באמריקה. אם ירפה כח אחינו ברוסיה, ילכו היהודים שבכאן שכם־אחד ויכבשו את הארץ. נטיל על שכמם עוד תשעה מיליונים יהודים. כל יהודי בריא ישא שלשה יהודים. שם בארץ־ישראל יהיה לנו בית־קברות נפלא: מאברהם אָבינו עד האחרון בשומרים, שנפל חלל במושבה. ואנחנו נביא שמה גם את בית־הקברות שלנו: וולפסון, צלינוב ועוד. העם חי לא רק בחיים — הוא חי גם בבית־הקברות. בעברית שתי הוראות למלה „עצם“: גרם ומהות. את העצמות נשאיר כאן; את העצמיות נביא שמה. זכר צלינוב ישאר לנצח, שמו יחיה מדור לדור.

הישיבה הראשונה נסגרת. מודיעים, כי באספתו המיוחדת של הועד הזמני לעניני הציוניות נתקבלו שלוחי התאחדות היהודים בביסאראביה, הלא הם: א. ל. לו־בארסקי, פ. שווייצר, מרת שווייצר, יוסף גרוס, שלמה פיינמאן, ל. לרנר וי. ל. בריל. השלוחים תארו את מצבם הנורא של שלש מאות אלף היהודים הביסאראביים, שעברו עכשיו לרשותה של ממשלת רומיניה. ועד מיוחד נבחר מטעם הועד הציוני הזמני, שתפקידו למצוא את התחבולות, שבהן אפשר להושיע לאחינו האומללים האלה.

נשף העברים.

בערב, באותו אולם, היה נשף עברי. קהל רב של אלף איש ואשה נתאסף לשמוע מלה עברית חיה. מר אברהמס מציג את היושב־ראש של הנשף — ראובן בריינין.

היושב־ראש דן בתחית שפתנו, שחזקה ביותר בזמן האחרון. מה שלא עשינו במשך דורות, יעלה בידנו ברגע חשוב זה. אין איש מאמין, כי הציוניים רוצים להכנים את הגלות גם לארץ־ישראל. עד עתה היו רק ח ו ב ב י השפה. בזיון הוא להיות חובבים. השפה, התרבות והספרות דורשות להביא קרבנות. עלינו להלחם. אם לא נצליח בשעה זו — מי יודע מה יהיה גורל כל התנועה העברית. הציוניות בלא עברית דומה לעץ בלי שרשים. ההסתדרות העברית מאחדת את כל הכחות העברים, ויש לה מוסדות משלה. בל נרשה עוד, כי יעמידו את הגבירה היחסנית הזאת, זו שילדה את רעיון התחיה, בקרן־זוית. היא היתה נתונה בגלות גם אצל העברים גם אצל הציוניים — עלינו לשחררה. לא בדבורים — בדברים ממשיים נעשה את חובתנו, ואז לא ימצא אף אחד שלא יענה לנו אמן.

מקהלת „הרסה" זמרה שירים עברים, וילדי „מכבי הצעיר" בהנהגת יעקב מארקום הראו תרגילי־התעמלות בעברית.

אחרי ששרה העלמה הפנר את „שיר המעלות בשוב ה' את שיבת ציון" ו„אלי אלי" בנוסח עברי, נאם את נאומו ד"ר בן־ציון מוסינזון.

— שמעתי את השירים — מתחיל הנואם — וזכרתי את הילדים על הרי יהודה. איה עתה? מי יודע, כמה מהם חיים וכמה מהם מתים. כהנה וכהנה תאכל החרב. עלינו להבליג על רגשותינו. עומדים אנו לפני עתיד גדול ועלינו להיות מוכנים לו. עבודותינו פעוטות, שרק סכום כולן יעלה בכמות. ישעיה הנביא נבא על התקופה המזהירה, אך זכריה דבר על „יום קטנות". עלינו לעסוק גם בקטנות. גם בשאלת השפה עלינו לדעת את דרכנו. עוד לא פסענו את הפסיעה הראשונה, וכבר החלה המלחמה. אין לנו לחזור על הדברים הידועים בדבר ערך הלשון. כל זמן שדברנו מתוך השקפת הרחמנות, אפשר היה לדבר על ארץ ושפה כל־שהן. מן הרגע שנעשתה הציוניות תנועה של תחיה, שוב אין זו שאלה. תחיה — פירושה: אותה הארץ ואותה השפה. העברית מעולם לא מתה; אולי נרדמה. ברגעי הסבל דברנו בשפות אחרות, אולם ברגעי הקדושה, כשהתרוממנו מעל לרגע העובר, — דברנו עברית והגינו רק בה. אם תשאלו: מה היה הכח ששמר את היינו הלאומיים? — אלה היו רגעי הקדושה שלנו. בטלנו את המציאות ואת הגלות על־ידי הזכרון והתקוה בארץ־ישראל. והוא הדין גם בשפה. אנו חולמים את חלום העתיד, משום שהיה לנו עבר מזהיר, שהתבטא בעברית. לא לחם, כי־אם תורה חדשה, מלה חדשה לעולם — זוהי שאיפתנו. אם העמים מביעים את חבתם לעם ישראל, הרי אינם מתכוונים לזה שבגלות, אלא לזה שיצר את כתבי־הקודש ואת הלשון העברית. שפה אינה רק קובץ של מלים — היא אוצרת מחשבות ורגשות, שאי־אפשר לתרגמם ולבטאם בשפה אחרת. כח הוא בשפה. כשמשמיעים מלה, נשמע צלצול. זוהי מנגינת הנפש. חלק חשוב מעמנו אינו יכול לשפוך את נפשו בשפות הנכריות, שהוא משתמש בהן, אף־על־פי שהוא יודען על־בורין. העיקר חסר, זה העיקר היהודי, שתובע כלי עברי ובטוי עברי. שפת אידיש אלמית היא ואינה נותנת לנו את הנתבע. עמקות־הנשמה נעדרה בה. יש לנו שפות יהודיות שונות: ספרדית, אשכנזית, ערבית ועוד. אך איזו מלים נוגעות עד הנפש? — העבריות. אם אלה תהיינה נטולות מלשונותינו היהודיות — השם המפורש יוצא מן הגולם. הכח המחיה היא העברית. לכולנו יש ירושה אחת — העברית. אם יבואו ההמונים ויביאו לארץ־ישראל את הזארגון — לא נירא. כך איימו עלינו קודם, כי העם לא יאבה ללכת לארץ־ישראל. גם אנחנו יושבים בין העם ויודעים אותו ואת תכונתו ואת אהבתו ללשון־קדשנו. כל מי מן היהודים שיבואו לארץ־ישראל — עברים יהיו. שם ההרים, הים, העננים, השמים וכל הטבע יכריחונו לדבר עברית. הילד, בית־הספר — הם יאכפו עלינו את שפתנו. וגם פה בגלות בכח האגודות להגדיל ולהאדיר את שפתנו בחנוך ובספרים. עבודה ומעשים בלא לאות ובלא הפסק — על־ידיהם נגיע למטרתנו.

מ. שיינקין נאם נאום קצר, שבו צייר בדברים פשוטים את מעשי ההסתדרות העברית עד היום וקרא את הנאספים לעזור לה בחומר וברוח.

אחר נאומו נענו צירים אחרים מערים שונות, וכספים בסכום אלף דולאר בערך הובטחו לטובת ההסתדרות העברית.

ברגש ובשירת „התקוה" ננעל בחצות־הלילה הנשף העברי, שהשאיר רושם עמוק על הצירים והשפיע הרבה, כי יחוסם לעניני העברית בועידה זו יהיה רציני ביותר.

יום ב', 24 ביוני, שני לועידה.

הישיבה נפתחת אחר הצהרים. נבחרו למזכירים לכל ימי הועידה: שלמה גולדנברג — לעברית, אב. גולדברג — לאידיש, ב. נ. ריטשארדס — לאנגלית.

ד"ר רובינסון, נשיא האורדן החפשי „ברית שלום", מברך את הועידה בשם האורדן, שנהפך כולו לציוני בועידתו האחרונה וכל חמישים ושלשת אלף חבריו מחויבים לשקול את שקלם.

ל. לרנר מברך את הועידה בשם „התאחדות היהודים מביסאראביה".

נתעורר ויכוח קל בדבר הרכבתם של הועדים השונים, ואחרי העמדת־שמות מצד הצירים נבחרו שבעה ועדים: להעמדת נבחרים לועד־הפועל, להסתדרות ותעמולה, לחנוך, להחלטות כלליות, לתקציב וכספים, לתקנות בשביל צורת־ההסתדרות החדשה, לעתונים.

בשם „האגודות היהודיות בניו־יורק לגאולת הארץ" מברכים את הועידה ציריהם: ליוואי, סופרין, קארלין וגינצבורג. הם מודיעים, כי בערך 400 אגודות נכנסו אל ההתאחדות החדשה על־מנת לעבוד לשם בנין ארץ־ישראל

וקוממיותה הלאומית. כסבורים הם, שהציוניים באמריקה הם עתה ראשי־המדברים בעניני ישראל שבכל העולם, והראיה: יהודי רומיניה פנו לועד הציוני הזמני בבקשה לעזור להם בצרתם. גם באספת־השלום העתידה לבוא יהיו ציוני אמריקה באי־כחו של עמנו כולו.

השופט יעקב ש. שטראהל, נשיא האורדן „בני־ציון", מודיע, כי האורדן החפשי „שלמה המלך" בנוארק של ניו־דזשורסי, המונה כשלשת אלפים חברים, נספח עתה לתנועה הציונית ונכנס לאורדן „בני־ציון", שמספר חבריו מגיע עתה לשמונת אלפים.

על הפרק עומדת שאלת הצורה החדשה של הסתדרות, שעיקריה הם: התאחדות כל סניפי התנועה הציונית באמריקה להסתדרות אחת; כל הציוניים בארץ מתחלקים לפי השכונות (דיסטריקטים), שבהן הם יושבים, ורק השכונה תשמש המתווכת היחידית בין החברים ובין ההנהגה. האגודות אין להן רשות לעסוק בעבודה ציונית על דעת עצמן, כי אין ההנהגה מכירה בקיומן כלל.

פרץ וכוח בדבר האפשרות לכפות את ההסתדרויות הציוניות השונות, חוץ מן הפדרציה, להתמזג יחד. כמו כן הובעה הדעה מצד צירים אחדים, כי כל הענין הזה של התאחדות ושל השכונה ימסר לריפירינדום, שכל הציוניים בארץ יחוו את דעתם עליו.

יעקב די־האז מציע לחלק את התקנות החדשות לשתים: התאחדות לחוד ותכנית־השכונה לחוד. עכשיו ידונו הצירים בחלק הראשון בלבד.

נתעורר ערעור על הנהגתו של היושב־ראש, שפסק, כי שאלת הריפירינדום אינה על הסדר. ואחרי שד"ר ס. וויים מקבל לפי שעה את הישיבה־בראש, ושני הצדדים משמיעים את טענותיהם, החלט ברוב־דעות להביע אמון ביושב־ראש מר ליפסקי.

נתן שטרויס נואם נאום קצר על ערכו של הרגע הגדול הנוכחי ומבקש להשליט שלום ואחדות במחנה הציונים. דבריו פועלים על הרוחות הסוערים.

החלט לקבל את הצעתו של די־האז: לחלק את התקנות ולהחליט עכשיו בדבר ההתאחדות.

י. די־האז מבאר את צורך ההתאחדות. עד עתה היה כל ציוני מתיחס על דגל מפלגתו, והפירוד הזה היה גורם רעה רבה. נחוצה תנועה בלא פוליטיקה קטנה, אלא שמטרה אחת תהיה נגד עיניה תמיד: להגשים את התכנית הבאזילית. כל הפוליטיקה שלנו צריכה להתרכז רק בציון. מי שמפיר את האחדות, מביא תקלה להגשמת הרעיון שם. עלינו לשכוח אגודות, שמות. עלינו לשכוח את עצמנו. נעבוד כולנו שכם־אחד לשם משאת־נפשנו.

השופט יעקב ש. שטראהל מודיע, כי אין האורדן „בני־ציון" יכול בדרך־חוק להתאחד עם ההסתדרות החדשה, מפני שהוא מאושר מטעם הממשלה בתור גוף בפני עצמו, העוסק גם באחריות־החיים.

המצדדים בזכות ההתאחדות מנמקים את דבריהם. עכשיו אין גבולים מדויקים ומסוימים בין כח־הסמך (אבטוריטה) של הפדרציה ובין זה של הועד הזמני. התקנות החדשות אין מבטלות או מחלישות את ההסתדרויות הקיימות עם שמותיהן הקבועים, אלא שכח־הסמך בהנהגת הציוניות יצומצם ברשות אחת. כל הסתדרות תעשה בשלה, אלא שבעניני הציוניות יהיה מקור אחד ומשותף. בשביל החברים הרשלנים והפקפקנים היה הפירוד עד עתה מועיל מאד: פעם אָמרו, כי הפדרציה לא צותה לעשות; ופעם אָמרו, כי הועד הזמני לא הסכים לכך. הועד הזמני אינו עוד זמני. זהו מצב לא־נורמאלי. בנוגע לאורדן „בני־ציון", הנה כל הענינים, המיוחדים רק לו, ישארו להבא כמו שהיו.

י. שטראהל וסיעתו מתעקשים עדיין להוציא מכלל ההתאחדות את „בני־ציון", אך מפני תוקף דעתם של רובי הצירים ומפני הופעתו הפתאומית של ל. בראנדייס, שהצביע בעד ההתאחדות, נתקבלו פה־אחד ובהתלהבות ההחלטות האלה:

הסתדרות ציונית אחת באמריקה.

גלוי־דעתה של הממשלה האנגלית לטובת המטרה הציונית, שנתאשר מטעם מדינות־ההסכם הדימוקראטיות ונתקבל בידידות מצד ממשלת ארצות־הברית, וקיום מלאכות־של־פקידות ציונית, הפועלת עכשיו בארץ־ישראל, הגדילו את האחריות, המוטלת על התנועה הציונית.

כדי שהציוניים באמריקה יוכלו בפועל למלא את האחריות המוגדלת, החלט על־ידי הועידה הזאת לכונן הסתדרות ציונית יחידה באמריקה, שתקיף את כל שטח ארצות־הברית.

א) כל הצורות הקיימות של האגודות הציוניות בטלות, חוץ מאותן הצורות, שקיומן מבוסס על־פי חוקי הקונגרס הציוני העולמי.

לפי זה מתבטלות ההסתדרויות האלה: הועד הציוני הזמני, הפדרציה הציונית באמריקה, האגודות הציוניות המאוחדות של המערב התיכוני, הדסה, חברת הציוניים תלמידי האסכולות הגבוהות, יהודה הצעיר, האורדן „בני־ציון" (חוץ מעבודתו באחריות־החיים) וכל שאר ההסתדרויות הציוניות; והן מתאחדות בהסתדרות ציונית ארצית אחת, שקולטת את כל חבריהן של ההסתדרויות הנזכרות בזה.

ב) ההסתדרות הציונית באמריקה תהיה בארצות־הברית הסניף היחידי של ההסתדרות הציונית העולמית, בתוקף הכח הנתון לפי חוקי הקונגרס הציוני. אין הדבר הזה מתיחס להסתדרויות אחרות, שקבלו את כח־ההרשאה שלהן מטעם הקונגרס הציוני.

הישיבה נסגרה. בשעה התשיעית בערב נפתחה ישיבה מיוחדת של הפדרציה הציונית ושל הועד הציוני הזמני.

ד"ר סטיפן וויס נבחר ליושב־ראש.

פרופ. ה. מ. קאלין נבחר למזכיר.

יעקב די־האז קורא טלגראמה לועידה מאת ד"ר חיים וויצמאן.

הטלגראמה מאת ד"ר חיים וויצמאן.

בשם היהודים בארץ־ישראל המשוחררת ובשם חברי במלאכות־הפקידות הציונית, הריני שולח אליכם ברכת־שלום מארץ־אבותינו העתיקה.

הנני שולח אליכם בשורת תקוה ועודדות.

ארבע שנות המלחמה פגעו פגיעה רעה ביסודות ישובנו בארץ־ישראל, שהונחו בעמל כל־כך רב על־ידי חלוצינו היקרים, שהתגברו על מכשולים שקשה היה לנצחם. בכל־זאת, למרות החורבנות שבאו בשל המלחמה, למרות תגרת־ידה של טורקיה, נשאר ישובנו איתן כסלע בלב ים סוער.

התנועה הציונית חייבת להכיר טובה לאכרינו, אשר, מבלי שים לב לכל אבני־הנגף, נשאו את משאם בעוז ובאומץ־רוח.

מה שעשו ציוני אמריקה, בבואם בגודל־נפש ובהתלהבות לעזרת הישוב בעת צרה וסבל, לא ישכח לעולם. עליהם הוטלה החובה לקיים את יסוד ביתנו הלאומי בתוך הסער והפורענות של האסון העולמי הגדול, והם מלאו בנדיבות־רוח את חובתם. דברי־תודה אין בכחם להביע את הרגשות העמוקים של הכרת־טובה, המפעמים בלב אחינו בארץ־ישראל. ציוני אמריקה כתבו דף נהדר ומזהיר בתולדות התנועה הציונית.

עבודת המלאכות נפגשה בידידות וברצון עמוק מצד ממשלת הוד מלכותו ומצד הפקידות הבריטית ביהודה המשוחררת, שהרשונו לעבור בארץ מרחק רב בדרך, שהותותה על־פי ההכרזה הגדולה. מפני תמיכתם ועצתם גדלו הידידות והיחוסים ההארמוניים בינינו ובין העם הערבי הגדול, אשר רצוננו לעבוד עמו בשלום, באחדות ובהסכמה. עזרת הפקידים הבריטיים נתנה יכולת בידי המלאכות להגיש עזרה חמרית ליהודים העניים והנצרכים בירושלים, יפו והברון, ולהניח את היסוד לסדר והסתדרות בתוך התוהו־ובוהו והערבוביה, שהשאירה טורקיה. אבל קודם השלמת עבודתנו חייב כל יהודי, המאמין בקדושת רעיוננו ובהגשמת תקוותינו, להכפיל את יגיעותיו ולהגדיל את קרבנותיו על מזבח האומה העברית.

למרות אומץ־לבם הרב של התושבים, השאיר החורבן, שבא על־ידי המלחמה, את האכרים במצב חמרי קשה. משום שהטורקים החרימו את הבהמות, המכונות והמכשירים, מן הנמנע היה שתעשה התבואה יפה והאכרים נשארו בעלי־חובות.

חטא לא־יכופר היה לעם ישראל, אילו היה מניח לחלוצים לסבול נזק רב בגלל חוסר עזר־ידידות, ובזה היה מעמיד בסכנה את כל העתיד, שצריך להבנות על היסודות הקיימים. הדבר יקשה מאד, אם לא יתחזקו היסודות האלה לאלתר.

נחוצים סכומים גדולים של כספים, כדי להביא את המושבות להתפתחותן הטבעית על־ידי חלוף החובות החקלאיים בהלואות לזמנים ארוכים. בהיותנו מובדלים מאחינו ברוסיה, מצפים היהודים בארץ־ישראל, וכמו כן המלאכות, לציוניים באמריקה, כי יעמדו שוב בפרץ ויביאו מרפא ונחמה למושבותינו הסובלות קשה.

תתברך־נא עבודת ועידתכם בהצלחה, ותעזורנה פעולותיכם להגיע במהרה אל מחוז־מטרתנו!

ירושלים, 17 ביוני, 1918".

הטלגראמה מעוררת תרועות־התלהבות.

החלט לבחור בועד, שיערוך תשובה טלגראפית אל ווייצמאן. לועד נבחרו: פרופ. דוד וו. עמרם, ד"ר ה. פרידנוואלד ונתן שטרויס.

ד"ר ס. וויס, יושב־ראש הועד הציוני הזמני, מעביר השקפה כללית ויפה על התפתחות התנועה הציונית באמריקה במשך השנה האחרונה.

יעקב דיהאז, מזכיר הועד הציוני הזמני, קורא קטעים מן הדין־וחשבון של השנה האחרונה.

קצור הדין־והחשבון לשנה האחרונה.

הדין־והחשבון נדפס בפרוטרוט בשלשה קונטרסים מיוחדים, והוא מקיף את פעולותיהם של הועד הציוני הזמני, הפדרציה הציונית באמריקה, הדסה, יהודה הצעיר, ציוניים תלמידי האסכולות הגבוהות ושאר הסתדרויות ציוניות מיוחדות וסניפים גליליים.

הדין־והחשבון פותח בסקירה קצרה על מצב היהודים והציוניות ברוסיה, עובר אל ההתקדמות המדינית של הרעיון הציוני על־ידי הכרזתה של אנגליה בהשתתפות בעלות־בריתה, דן במצב היהודים בארץ־ישראל הטורקית והאנגלית, מזכיר את המלאכות הציונית בהנהגת ווייצמאן, נוגע בועידה המיוחדת שהיתה בבאלטימור בחודש דצמבר שעבר, ומתעכב על קרן־הגאולה.

קרן־הגאולה. הקרן הזאת פגשה בדרכה מכשולים רבים, אך תוצאות העבודה מראות לנו, כי עד 31 במאי שנה זו נתקבלו נדרים על סכום $1,084,933.15. במזומן נאסף סך 483,544 דולארים. 611 ערים ועיירות בתוך 48 מדינות השתתפו בעבודה זו.

בית־מרכז ציוני לעניני כספים. הועד הציוני הזמני, בראותו צורך בדבר ליסד בלונדון מרכז ציוני לכספים, פנה בדבר זה אל הלשכה הציונית בקופנהאגן, הקרן־הלאומית והבאנק היהודי בלונדון. כונת המרכז היא, כי כל הכספים הנשלחים לארץ־ישראל יגיעו למחוז־חפצם, וכי כל הדרישות הבאות משם תתקבלנה בתשומת־לב. הלשכה בקופנהאגן נענתה מהרה לרעיון זה, ומר לוין־אפשטיין, גזבר הועד הזמני, נסע באפריל לשם זה ללונדון, ושם הוא קובע שיטה אחת לכל הכספים, שיעברו דרך הלשכה המרכזית הזאת.

הגדוד העברי לעבודת־צבא בארץ־ישראל. הדין־והחשבון מספר תולדות הגדוד ומצבו כיום הזה.

תעמולה. תעמולה מוצלחת לשם האידיאל הציוני נעשתה בשנה שעברה בכל רחבי הארץ. הנואמים בקרו למעלה ממאתים ערים, וגם התעמולה על־ידי הדואר עשתה פרי. הוצאו הרבה קונטרסים וספרים בדבר שאלות שונות של ציוניות וארץ־ישראל. תעמולה שבעל־פה כמו בשנה זו אין דומה לה בתולדות תנועתנו. ראשי־הנואמים היו: ד"ר שמריה לוין, פ. ראסקין, ש. פרנקל, פרופ. נ. סלושץ, מרת הנרייטה סולה, איתמר בן־אבי ומרת ליאון.

מחלקת משלוח הכספים עבדה בשנה זו יותר מאשר קודם לכן. המחלקה הזאת קבלה בשנה זו למשלוח סך $432,885.22. עד עתה קבלה המחלקה הזאת מיום הוסדה בסך־הכל $1,441,530.97. מסכום זה נשלחו כבר 1,373,014 דולארים. המחלקה הזאת, מלבד פעולותיה המצוינות, עוזרת הרבה להסתדרות הציונית בזה, שהיא מומחה בשאלות העזרה של ארץ־ישראל.

הדין־וחשבון של הגזבר מראה, כי ההכנסה למטרות ציוניות בשנה האחרונה הגיעה לסך $715,609.91 וההוצאות בארץ־ישראל ובשבילה היו $494,125.47. ההוצאות להחזיק את כל ההסתדרות הציונית באמריקה היו $201,654.60. הסכום הזה עולה קצת על התקציב, שנקבע בועידה האחרונה.

השקל. הועד הציוני הזמני קבל בראשית המלחמה כח־הרשאה מאת הועד־הפועל־המצומצם לאסוף שקלים בכל הארצות, שהאנגלית שלטת בהן. נמכרו 217,331 שקלים.

„דאס אידישע פאלק", השבועון הציוני הרשמי, הפסיד בשנה זו כששת אלפים דולארים.

„המכבי", הירחון הציוני הרשמי באנגלית, הסיד למעלה משלשת אלפים דולארים.

„התורן" איננו עתוננו הרשמי, אך שמות עורכיו יחוסו אל השאלות הלאומיות וביחוד ערכו הספרותי מחייבים אותנו לתמוך בו. „התורן" כבר נתפרסם בעולם הספרות העברית ובארץ זו נעשה כלי־המבטא של המחשבות והפעולות העבריות, המרכז סביבו את טובי הציוניים הכותבים והמדברים עברית. הוצאות „התורן" לשנה זו: $15,701.01. הכנסתו עלתה לסך $8,000. ההפסד הופסק על־ידי הלואות, מכירת מניות. הועד הזמני תמך בו בסך $2,300.

קונטרסים וחוזרים יצאו על־ידי הלשכה שלנו למעלה מן 670,000 טופסים, מלבד הספרות שנשארה מן השנה האחרונה. בעזרת ציוני אנגליה ניתנה לנו היכולת להדפיסם מחדש ולהפיצם בכל קצוי אמריקה.

הסתדרות. בשנה שעברה עלה מספר החברים למעלה־ראש. הציוניות המסודרת — מלבד „מזרחי" ו„פועלי־ציון" — מונה 597 אגודות, מחנות, פרקים (סניפי „הדסה") וכדומה. מספר חבריהם מגיע למעלה משלשים אלף או בשמונת אלפים יותר מאשר בשנה שעברה.

האורדן „בני־ציון" נתגדל מזמן הועידה, ומספר חבריו מגיע עתה, אחרי הספחו של האורדן „שלמה המלך", לשמונת אלפים. המחנות עבדו בשקידה בעבודת קרן־הגאולה. המחנות נחשבו תמיד בלשכתנו המרכזית כאגודות ציוניות לכל דבר ציוני.

„יהודה הצעיר". ההסתדרות הזאת מונה עכשיו 605 חברות בארצות־הברית. את הגיגת הנוער הישראל בקרו לא פחות מן 100,000 ילדים. הירחון האנגלי של ההסתדרות „יהודה הצעיר" הצליח מאד בשנה זו. גליון־הפסח שלו נמכר למעלה מן 12,000 טופסים. החברות אספו לטובת הקרן־הלאומית למעלה מן $12,000, וסך $15,000 לקרן־הגאולה ולשקלים. בין החברות ישנן 96 אגודות של בוגרים, שחבריהן הן בני שמונה־עשרה שנה ומעלה, ואלה יספחו במהרה אל ההסתדרות הציונית.

„האגודות הציוניות המאוחדות של המערב התיכוני" מונות עכשיו 126 אגודות, ששייכים להן חמשת אלפים חברים. יש עוד 140 חברים כלליים. ההתאגדות הזאת מכרה למעלה מן 12,000 שקלים; היא אספה $20,000 לטובת קרן־ההצלה, והתחייבה לאסוף $110,000 לטובת קרן־הגאולה, וסך $61,000 כבר שלחה אלינו במזומן.

„הסתדרות עברית" התקדמה בשנה האחרונה, והיא מונה עתה 40 אגודות עבריות עם 18 אגודות ציוניות עוזרות. יש לה 120 חברים פרטיים, המשלמים מס של שלשה דולארים לשנה. מספר כל חברי ההסתדרות מגיע עד 2,500. הכנסות ההסתדרות שנה זו עד מאי 1918 — $3,551.31. הועד הזמני תמך בה בסך $1,132.65.

לשכת הקרן־הלאומית הכניסה בשנה הנוכחית סך $76,600.64. העודף לעומת השנה שעברה מגיע לסך $16,443.86. יום־הרגל ויום־הפרח הכניסו הרבה כסף והכנסתם עולה על זו שבשנה שעברה.

מחזור כל הכספים, שעבר תחת יד הועד הציוני הזמני מהוסדו, 30 באוגוסט, 1914, עד הועידה הנוכחית, שבה נתבטל לגמרו, מגיע לערך שלשת מיליונים דולארים.

הדין־וחשבון נתקבל בחפץ־לב, ושום בקורת לא נשמעה עליו בועידה.

היושב־ראש מציג את שגריר אנגליה בפיטסבורג, טשארלס א. טשיילדס. הקהל מריע לעומתו בהתלהבות מרובה.

הצירים עורכים תשואות־רצון לכבוד הציוני פקיד הצבא הסרבי, דוד אלבאלא.

פרופ. דוד וו. עמרם, מורה דת ודין באוניברסיטה של פנסילוואניה, מרצה על־דבר החוק ומדינת־היהודים.

הרצאת פרופ. ד. וו. עמרם בדבר החוק ומדינת־היהודים.

הרצאה זו ארכה יותר משעה. המרצה המומחה העביר השקפה ברורה על החוק העברי הקדמון ויחוסו אל החיים החדשים.

מצמצום המקום נתן פה רק קטעים אחדים מהרצאה זו, שהיא הנסיון הראשון, העוסק בשאלה מסובכה זו, שאלת התורה והמציאות בזמן הזה.

שני מינים של פרובלימות יש, שהם מעוררים את תשומת־לבם של הציוניים. ראשית, הפרובלימות המעשיות והתכופות, שצריך להבינן ולבררן ברוח בריא ופכח. הן תופסות, כמובן, את המקום הראשון בעינינו. אחריהן באות הפרובלימות העיוניות של העתיד, רבות במספר ושונות במטרותיהן, אשר כל אחד מאתנו יכול לבור מהן זו שמענינת אותו ביותר. לסוג האחרון שייכת השאלה של החוק בארץ־ישראל.

ניגודים יתגלו לאותם החוקים, שיסודם ביחוד בהשקפות דתיות. במובן אחד, יש לו לכל חוק סאנקציה דתית. לפיכך היה הקושי הזה נמצא בכל חוק, אבל בפועל־ממש מוסכם הדבר, כי אין הסאנקציה הדתית נוגעת בהמון החוקים, וכי סאנקציה ונימוק כלכליים או שכליים אחרים מספיקים להצדיק את החוקים האלה. ואולם יש קבוצה של חוקים המתיחסים אל המשפחה, הנשואין והגטין, האבות והבנים, הירושה ועוד — הקשורים קשר אמיץ אל הדת: בהבדלים אלה יש כדי לעורר סכסוכים פנימיים.

נתבונן־נא לרגע אל תנאים דומים לאלה בארצות־הברית של אמריקה. ישנה עתה, ותמיד היתה, שאיפה לחוק חוקים שוים בכל חלקי ארצות־הברית, שאיפה שנוסדה על התורה, כי כל בני הארץ הזאת חברים הם לאומה אחת. בחיים המעשיים נמצא, כי שויון כזה אפשרי רק בתנאים כלכליים כאלה, שהכל רואים בבירור נחיצות דבר כולל כזה.

עוד גורם אחד, שראוי לשים אליו לב, הוא השנוי ביסודה של המחשבה החדשה מן ההשקפה האישית אל ההשקפה החברתית המשותפת. בשביל היהודים אין זה שנוי כל־עיקר. זוהי שיבה אל ההשקפות היסודיות, המובעות בכתבי־הקודש. אבל משום שהיהודים ישבו במשך מאות בשנים בתוך חברה, שהתנהגה בעיקר לפי החוקים הרומיים, הפיאודאליים והאנגליים בדבר רכוש ומשא־ומתן, ריוח וזכות, — כל אלה שיטות־החוקים, המטעימות את הזכויות האישיות, ולא את הענינים הצבוריים של החברה, — אפשר תחול שם תמורה רוחנית, שתוקל הרבה מפני העובדה, כי בארץ חדשה תהיה השותפות טבעית ולא לפי תוצאות הנסיון האירופי הגדול במשך אלף השנים האחרונות.

השנויים, שחלו בהשתלשלות החוק העברי, באו מפני סבות שונות ורבות. מנהג קדמון ומקומי, פסקי־דין, פירושי־דינים, חוקי־נכר, דעת־חכמים הטביעו את השפעתם על גידול החוק העברי. כל הגורמים האלה יחד עם עוד גורמים נעלמים יכולים להכלל בשם אחד: „תנאי החיים", והם הם הפוסקים האחרונים, שאין להרהר אחריהם ואין לערער עליהם.

חשיבות יסודית ותכופה יש לה לשאלת חוקי־הקרקע בארץ־ישראל. עד איזו מדרגה ישונו החוקים האלה, ועד איזו מדרגה יכולים החוקים האלה להשתנות? — לפי חוקי טורקיה אדמת ארץ־ישראל שייכת לחמש רשויות שונות. חלק אחד של אדמה שייך לחלוטין לבעליו; חלק שני שייך לממשלה, כלומר: לשולטן, וחכור לאריסים; חלק שלישי שייך לכמרים ולמנזרים, ונחכר אף הוא; חלק רביעי, והיא אדמה שוממה, שייך לכתר־המלכות; וחלק חמישי — צבורי, כעין: דרכים, שדות־מרעה, גדות־נהר וכדומה. אדמת הממשלה וכתר־המלכות תעבור על־פי החוק לרשות המדינה הכובשת, המקבלת את רכוש השולטן. חלקי־אדמה כאלה הם החלק היותר גדול של שטח ארץ־ישראל. ההשגחה על חלקי־האדמה האלה והחוקים הנוגעים להם תלויים בשיטה הכלכלית השלטת. אם יתקיים ה מ ס ה י ח י ד י (מס־הקרקע), מחייב הדבר, כי חוקי־האדמה יהיו שונים לגמרם מאשר אם תהיה האדמה הפקר למתישבים ולספסרים לקבל עליה זכות־קנין.

יעקב די־האז מזכיר זכרונות מן הקונגרס הראשון בבאזיל. הוא היה אחד מן הצירים, שנתאספו לחדר מיוחד על־מנת לקבוע את התכנית הציונית. אז נכנס הרצל ואמר: אדוני, מדינת־היהודים קיימת! הם האמינו, כי אירע נס. אך הרצל רמז באצבעו על התכנית הבאזי־לית ואמר: הנה המדינה!

אל השעה ההיא מדמה די־האז גם שעה היסטורית זו, בקראו את ההחלטות הנוגעות אל השיטה המדינית בארץ־ישראל.

קודם שנמסרו החלטות אלו להצבעה, ניתנה רשות־הדבור לנואמים שונים, שיבארו כל אחד את ערכו של אחד משבעת הסעיפים בסדר־ההחלטות המדיני הזה.

ד"ר בן־ציון מוסינזון: התכנית הבאזילית היתה חלום, ועתה היא עובדה. כשאנו סובלים, עלינו לתת חופש לעמים אחרים. לפנים, עוד בימי חושך, קבענו „חוקה אחת לגר ולאזרח". עיקר זה אנו מכריזים עכשיו בראשית בניננו. אנו הולכים לארץ־ישראל לא רק לשם תחית מדינתנו, אלא לשם תחית כל המזרח כולו. ישבנו במערב, אך המזרח חי בקרבנו. אנחנו נהיה שם הסרסורים בין מזרח למערב. נביא את המערב למזרח ונשיב את המזרח למערב. בציון נקרא חיים, אור ודרור לכל הנברא בצלם.

השופט ה. פאם מוסיף, כי היהודי היה דימוקראטי מאז מעולם.

פרופ. ה. קאלן: ההכרזה, שאנו עומדים לקבלה, תשמש יסוד למדינת־היהודים בארץ־ישראל. גם המדינה הזאת נוסדה על הכרזת־השחרור. המלחמה הנוכחית יסודה בעיקר, כי כל האנשים והעמים שוים הם. צרכי־הצבור אסורים להיות ביד יחידים. אפילו האדמה תעשה קנין־החברה. זהו עיקרה של הקרן הלאומית. דבר זה ישן הוא אצלנו; זולתו אין שויון גמור יכול להיות. נזכר־נא את החלטותיהן הראדיקאליות של מפלגת הפועלים באנגליה ושל ועידת פועלי מדינות־ההסכם.

בזה נסגרה בשעה אחת־עשרה בלילה הישיבה המאוחדת של הפדרציה הציונית ושל הועד הציוני הזמני.

תיכף נפתחה הישיבה של הפדרציה הציונית.

ח. כהן, יושב־ראש של ועד התקנות החדשות, ממשיך לקרוא את שאר ההחלטות הנוגעות אל ההסתדרות הציונית החדשה. כל ההחלטות האלה מתקבלות בלא שום וכוחים פה־אחד.

ההחלטות הן טכניות ואינן חשובות ביותר, כעין: כל חבר בהסתדרות הציונית של אמריקה ימצא בידו כרטיס־חברים; מי שהוא חבר באיזו אגודה או שכונה,

ממילא הוא חבר בהסתדרות הציונית של אמריקה; ויבוא בהדרגה אח'.

השאלה העיקרית בדבר ההשתתפות במרכז אגודות, זה סלע־המחלוקת של הועידה, נדחתה ליום המחרת.

הישיבה נסגרה בשעה השתים־עשרה בלילה.

יום ג', 25 ביוני, שלישי לועידה.

בשעה השלישית אחר הצהרים נפתחת הישיבה. המזכיר קורא טלגראמות של ברכה אל הועידה מאת המתנדבים לגדוד העברי בקנדה, מאת י. בן־צבי וד. בן־גוריון, מאת חיילים ציוניים במחנות שונים באמריקה ובצפת, מאת „אגודת־הפועלים היהודית־הלאומית" אידיש נאציאנאל ארבייטער פערבאנד, מאת „האורדן המתקדם של פילאדלפיה" ו„האורדן החפשי ברית־שלום", מאת ד"ר גלייסברוק, מי שהיה שגריר ארצות־הברית בירושלים ועוד.

בא־כחם של „הציוניים תלמידי האסכולות הגבוהות" מוסר מודעה, כי הסתדרותם החליטה לתת אמון בועידה ובהחלטותיה ולקבל ולקיים כל צורה שהיא.

ד"ר ה. דיי־סולו־פול מספר, כי אין תנועה ציונית בקרב החיילים היהודים באמריקה, והאשם תלוי בציוניים גופם. הוא מבקש, כי צעירים ציוניים מוכשרים יבואו לעבוד ברשות ה„ועד לטובת החיילים היהודים", ובאופן זה יוכלו לעזור להפצת הרעיון הציוני במחנות הצבא.

פרופ. ה. קאלן מדבר על־דבר תערוכת התמונות מחיי ישראל מאת הצייר אבל פאן. התערוכה מוצגת לראות באולם הועידה. הנואם מציע, כי ההסתדרות הציונית תקנה את התמונות על־מנת לשלחן אל המוזיאום הלאומי, שיבנה בירושלים.

ה. רובין, מנהל לשכת הקרן־הלאומית, מוסר דין־והשבון של הכנסות הקרן במשך השנה האחרונה. הוא מודה לעתונות היהודית, העברית והאנגלית־ישראלית על אשר בעניני הקרן הלאומית.

החלט להביע תודה למר רובין על עבודתו החרוצה.

היושב־ראש מציג את בא־כחו של האמבאסאדור האנגלי בוואשינגטון, ד"ר ה. אמי. הצירים קדמו את פניו בהתלהבות רבה ובמחיאות־כפים רועשות.

נאומו של ד"ר ה. אמי.

ד"ר ה. אמי, גיאולוג מומחה, נואם נאום אָרוך ומדעי בדבר אוצרותיה הטבעיים של ארץ־ישראל והעתיד המזהיר, הנשקף לה. הוא מדבר ברגש ובאהבה לארץ היקרה והנפלאה. „ארצכם היא" — הוא פונה אל הקהל. בשם הממשלה האנגלית חקר את הארץ חקירה יסודית ושלמה ומצא, כי גדושה היא בכל מיני מתכת ומינרלים ואפשר לפתח בה תעשיה גדולה ופוריה, שתעשיר את יושביה. הוא מאמין, כי הארץ תשוב להיות „ארץ זבת חלב ודבש" ותקבל לתוכה את עם ישראל, אשר יחיה בה בבטחה ובשלום וייצר את תרבותו העברית בשפת כתבי הקודש. נביא פה קטעים אחדים מדבריו:

„היתה לי הזכות לשהות שנתים במדינת טורקיה. שם תמצאו בצורת־אבן את החמרים, כדי לבנות על ערבות־החול בארץ־ישראל, ואף לבנות על מקומות־האבן עצמם.

„שחרור ארץ־ישראל לא היה דבר קל. רק שבועות אחדים אחר שנכנסה טורקיה למלחמה והחלה להשתער על תעלת סואץ, שהחה אנגליה מישלחת־צבא למצרים, שלא תפול הארץ ביד האויב, ואחרי מלחמה במשך שנתים כמעט נעשה מעט מאד עד הקיץ האחרון.

„על־יד חרגה חפרו הטורקים מחפרות צבאיות. האנגליים גלו שם מקום רפה אחד והתחילו בו את השתערותם. אבדות האנגליים הגיעו לחמישים אלף איש, אך הם עשו את דרכם הלאה בארץ הפלשתים הקדמונים, ארץ פוריה, שהספיקה להם די מים.

„ישנה נבואה ערבית עתיקה, האומרת, כי בזרום הנילוס לארץ־ישראל, תיכבה טורקיה ותנוס מירושלים. האנגליים קבעו צנורות־מים בשטח של 180 מילים, ודרך הצנורות האלה היו מקדים מי־מצרים לארץ־ישראל, ועל־ידי כך היה אפשר לאנגליים להכנס לארץ.

„כשראו הטורקים את החיילים האנגליים מתקרבים לירושלים, נסו מנוסת־חרב. רובם הגדול עזב עוד לפני שבועות את ירושלים. העיר הקדושה היתה חפשית שוב, והיהודים, אשר במשך מאות שנים היו מתפללים, כי תושב להם ירושלים, — ראו בכניסת האנגליים תחית השלום והחירות. כדברי רב גדול משלכם שקרא: „באשר ילכו האנגליים, שם ילכו חופש ודימוקראטיה".

„מתוך השקפה גיאולוגית, טכנית ומעשית, תשוב ארצכם להיות ארץ זבת חלב ודבש. הרגשנו, כי לא נקל הוא לכבוש את ארץ־ישראל, אבל היום הרי זו מציאות, ובעמלכם, בכספכם ולבבכם תעזרו, כי תשוב תפרח הארץ כשושנה.

„אתם כולכם הולכים ליישב את ארץ־ישראל ולישבה מבחינת הארץ. ההיסטוריה חוזרת ונישנית. בהיות ידכם האחת מחזיקה בשלח וידכם השניה מחזיקה במחרשה, תוכלו לעזור לשחרור ארצכם".

ד"ר ה. אמי הראה על הצורך, כי יהודים רבים יכנסו אל הגדוד העברי בעד ארץ־ישראל. הוא בעצמו היה נכסף לגדוד הזה, אילו היה צעיר לימים.

דבריו של הד"ר המלומד הזה, שנאמרו בנחת ובפשטות, עשו רושם עמוק על הנאספים, שקמו כאיש אחד להודות לו ולהביע לו את הכרתם הנאמנה.

ה. כהן, יושב־ראש לועד התקנות החדשות, קורא את ההחלטות, הנוגעות אל תכנית־השכונה (דיסטריקט־פלאן). ההחלטות האלה, אחרי התנגדותם הנמרצה של רבים מן הצירים אליהן, נשתנו וקבלו צורה אחרת לגמרה. לפיהן

יוצא, כי האגודות תתקיימנה גם להבא ותהיה להן הזכות לעבוד עבודה ציונית על השבון עצמן ולשלוח צירים לועידות השנתיות, הכל כמו שהיה עד עכשיו. ההבדל הוא בזה, כי גם שיטת־השכונות תוסף לאגודות.

החידוש הזה עורר התרגזות מצד בעלי שיטת־השכונה. יעקב די־האז מעיר, כי לפי ההחלטות החדשות כל העיקר של רעיון השכונה חסר.

ד"ר ס. וויס מציע, כי הועד ישוב לדון בהחלטות מחדש, משום שצורתן של אלו, כפי שנקראו עכשיו, לקויה מאד ואי־אפשר להצביע עליהן כלל.

וכנגדם מתנגדי שיטת־השכונה דרשו לקבל החלטות אלו כמו שהן בצורתן זו.

החלט ברוב־דעות למסור את ההחלטות אל הועד, שיעיין בהן ויביאן לפני הועידה בצורה יותר מתוקנת.

ד"ר בן־ציון מיסינזון מספיד בדברים חמים את הרב מרגולית, שנפטר בשנה זו בקליוולאנד. המנוח היה עסקן ציוני, שעשה הרבה בעד התנועה ובעד החנוך העברי.

נאומו של ראובן בריינין בדבר עבודה עברית.

ראובן בריינין, נשיא ההסתדרות העברית, קורא דין־והשבון ממעשי ההסתדרות בשנה האחרונה. הוא מדבר אידיש, כדי שיבינו כל הצירים את דבריו. הנואם קובל, כי למרות העובדה, שהציוניות התפתחה כל־כך בשנה שעברה, הנה לטובת העברית נעשה מעט מאד. אם הדור הבא לא ידע עברית, אז תתגלה תהום רבה בין הגולה ובין ארץ־ישראל, ששפתנו תשלט שם. הנואם מזכיר את „קדימה", את התעמולה בעל־פה ובכתב של ההסתדרות, את דבר יסוד אגודת הסופרים העברים, את הצורך בשעורי־ערב ובספרי־למוד, בבית־מדרש למורים ובבתי־ספר למופת, בבימה עברית ובמקהלה עברית. היא מראה על הנחיצות הישרה בדרכים־נוסעים, שיטיפו לעברית ויעוררו את הציוניים והעברים לעבודה לשם תרבותנו הלאומית. ההסתדרות העברית עובדת שכם אחד עם ההסתדרות הציונית. עובדה היא, כי תשעים אחוזים מן המתנדבים לגדוד העברי יודעי עברית הם. וגם השאר לומדים שיעור בשפתנו. שעה גדולה זו מעוררת בנו את הנחיצות היתירה להחיות את לשוננו, למען נהיה עם שלם באמת. בסוף דבריו מציע בריינין, כי הועידה תקבל את ההחלטה לתמוך בהסתדרות העברית. ההצעה זו תוצע לפני הצירים אחרי כן.

הנאום נתקבל ברצון רב מצד הצירים, והישיבה נסגרה.

בשעה 9 בערב נפתחת ישיבת הועד הציוני הזמני בהשתתפות הפדרציה הציונית.

פרופ. ד. וו. עמרם קורא את התשובה, שהועד ערך על הטלגראמה של ח. וויצמאן.

תשובת הועידה אל ד"ר ח. וויצמאן.

אנחנו, צירי הועידה השנתית העשרים ואחת של ציוני אמריקה, קבלנו בשמחה את דברי־ברכתך המעודדים. אנחנו מתיחסים בתשומת־לב רבה אל עבודת המלאכות שברשותך, ומרוצים אנו מאד מהשתתפותה ומעזרתה של אנגליה, שהרחיבה בנדיבות־לב את כונתה של ההכרזה בת־האלמות. אנו מברכים ברגש עמוק את שיבת חייו הלאומיים של הלאום הערבי הגדול, אשר נגשים אליו יד אחים וידידים. הודיעו לכל אחינו, כי אנו משתתפים בצערם, מתגאים בעוז־רוחם, וכי נעבוד אתם להחיות את ארץ־מולדתנו, למען אשר בין העמים בני־החורין והמשוחררים בעולם יהיה עוד פעם עם ישראל חפשי ומאושר.

התשובה נתאשרה פה־אחד.

היושב־ראש, ד"ר ס. וויס, מודיע, כי זה עתה שלח הד"ר ח. וויצמאן בארץ־ישראל סכום של חמישים אלף דולאר.

נקראה טלגראמה מאת היילים ציוניים במחפירות־המלחמה שבצרפת.

נמשכים הוכוחים על־אדות ההחלטות הנוגעות לשיטת־המדינה בארץ־ישראל.

מרת מ. פילז נואמת נאום קצר בדבר ערכו של מס יחידי, כלומר: שכל המסים יגבו מאת הממשלה רק מערך האדמה בלבד. הדבר הזה בכחו למנוע ספסרות ורכוז קרקעית ביד איש אחד. ועוד כמה טובות עתידות לצמוח מתקנה זו לחברה כולה, בהיות כי הפועלים והעובדים יהיו פטורים לחלוטין מכל מס. הנואמת מציעה, כי המס היחידי יונהג בארץ־ישראל.

ב. א. רוזנבלאט, יושב־ראש של לשכת ארץ־ישראל שעל־יד הועד הזמני, קורא הרצאה מקוצרת בדבר מס לפי ערך האדמה. הוא מציע, כי בארץ־ישראל יהיה העם בעצמו המשגיח על הארץ, והמדינה היהודית ברשותה יהיו כל צרכי־הצבור. אחר המלחמה יעלה מאד ערך הקרקעות בארץ־ישראל, ויחידים ישתמשו בזה לטובת־עצמם, לפיכך צריכה הממשלה היהודית לקחת תמיד בצורת מס את העודף מן המחיר, שהיה ביום א' באוגוסט, 1914. באופן כזה תרויח המדינה — אם יהיה ריוח — מהעלאת מחיר הקרקע. בלי חוק כזה נחסום בפני הגירת היהודים לארץ, מפני שקשה יהיה לעניים לקנות אדמה או בית במקח השוה. מה שאין כן לפי התקנה החדשה, שתעמיד לצמיתות מחיר אחד לקרקע, לפי שבעליה לא ירויחו כלום, אם יעדיפו את המחיר. המרצה מציע גם כן, כי ניצר צבא־עבודה, שתכליתו לבנות את הארץ ולקומם את ההריסות. לצבא הזה יספחו מתנדבים, שיעבדו במשך שנתים בהשגחת ועד־ראשי ציוני.

מ. שיינקין: כסף יש לנו. הארץ תהיה לנו. קשה רק שאלת האנשים. בנוגע לערביים, הנה טוב יהיה להם, כשיהיה טוב לנו. כל התקנות הצבוריות שלנו תועלנה גם להם. כדי שאנחנו נהיה הרוב, יש לנו צורך במיליון וחצי יהודים. חומר־האדם צריך להיות יוצר, פורה ובוגר במובן המדיני. אני תומך בהצעת רוזנבלאט לסדר גדוד עובד. חברי הגדוד הזה יהיו אלה שאינם מוכשרים להכנס לגדוד היוצא לארץ־ישראל להלחם.

ד"ר נ. סירקין: ההחלטות בדבר השותפות הדישית בין בני התנועה הסוציאליסטית. ועידה זו דומה לקונגרס הציוני הראשון, שבו הונח היסוד למדינת־היהודים. האדמה תהיה קנין העם. התעשיה תהיה קנין קבוצית של שיתופית. אם הכל יהיה שייך לעם — לא יהיה שייך לבעלי־הון. ברגע זה התרוממה התנועה הציונית לגובה שלא עמדה עליו כל האנושיות. [illegible] גשר בין כלל־ישראל ובין „פועלי־ציון".

מאיר ברלין: בועידה זו משתתפים כל הזרמים שבציוניות מקיפה. התכנית שלנו תקיף את כל הציוניים כלומר: את כל היהודים. העיקר הראשון הוא, כי בארץ־ישראל תוכר בתור שפתנו היחידה שפתנו הלאומית הישנה והחדשה. החנוך בארץ־ישראל יעמוד ברשות התנועה הציונית ויכלול כל הצורות והמינים של בתי־ספר, שהחלק היותר גדול מהם יהיו בתי־ספר דתיים. חנוך דתי — זהו מושג גלותי. המושג המקורי היהודי הוא, כי התורה לא חלק מחיינו, אלא כל חיינו. המחנך אינו יכול לעמוד מחוץ לרוח הדת, שהוא מלמד לתלמידים. הוא גופו צריך להיות דתי. התורה אינה מדע, שאפשר לרכשו, אלא רוח שהאדם צריך להיות שרוי בה. למוד הדת בארץ־ישראל אינו אמצעי וקשר, אלא תכלית בפני עצמה. עלינו לתת חנוך דתי לא רק לתינוקות, אלא גם לגדולים בחוצות. אני מציע ליסד שם בית־מדרש גבוה לתורה ולחכמת־ישראל.

פרופ. ד״ר ברינדייס, מורה באוניברסיטה הופקינס, מדבר על הצורך להכין ספריה בשביל האוניברסיטה העברית בארץ־ישראל. ביחוד רב הצורך בספרים במקצועות הרפואה וההנדסה. ראוי לאסוף ספרים בתורת מתנה. אגודת הרופאים באמריקה הבטיחה לעזור בנדון זה.

מודיעים, כי הועד־הפועל הבא של ההסתדרות הציונית יעסוק בזה.

פרופ. י. פרידלנדר מתעכב בארוכה על הצד היהודי שבמדינתנו העתידה. הוא מזכיר את מעשה רבי יוחנן בן זכאי ומדמה אליו את וויצמאן, שתיכף לבואו הניח את היסוד לאוניברסיטה עברית. גם לפנים היתה לנו חובת־החנוך כללית, וכן גם עתה ננהיג אותה בארצנו. העיקר של תרבות ישראל היא: קדושה. ואותה נחיה בארץ־אבותינו. אחדות לאומית תבוא לנו על־ידי השפה העברית.

ד"ר שמריה לוין נואם על־דבר האוניברסיטה העברית. האיש שהמציא את הקרן־הלאומית, ד"ר הרמאן שפירא, הוא המציא גם את רעיון האוניברסיטה העברית. המוסד הראשון נברא, כדי לפדות את אדמתנו, והמוסד השני — כדי לפדות אותנו מפזור־הנפש של הגלות. שאלה היא, אם המדע והאמנות לאומיים הם או לא. אך הכל מודים, כי הפירות פרודוקטים לאומיים הם. עם שמפזר רכושו בטלן הוא. המלאכות נגשה להקמת האוניברסיטה מכמה טעמים: ראשית, להראות לכל העולם מה מטרתנו בארץ־ישראל, ושנית, להראות מה בכחנו לעשות. לא שלום — מלחמה תהיה שם בין הזרמים הישנים. אבל דבר אחד יפה מאחד את כל היהודים: מדע ואמנות של כל האנושיות. אם נאמר אנחנו, כי הקרקע תהיה קנין־עולם לעם, — הנה גם קרקע־הרוח צריכה להיות כך. אם קרקע־הרוח תהיה ביד יחידים, תבוא שנת היובל ותחזיר אותה לבעליה. בשעה זו מביאים את האבנים לירות את היסוד לבנין האוניברסיטה. האוניברסיטה מיועדת לא רק לתלמידים — גם הפרופיסורים היא דרושה; לא רק הקטנים — גם הגדולים ישובו ללמוד. חברי המלאכות לקחו להם מורים, כדי ללמוד עברית. אם תחפצו בחיים יפים ושלמים, הכינו את בניכם, למדו עברית, למדו את דברי־ימינו! יש כאלה, שהעלו את כתבי־הקודש והתלמוד יחד עם כלי־הפסח אל עלית־הגג — הורידו אותם עכשיו או קנו ספרים חדשים! לא רק אנחנו — כל העולם מתחיל ללמוד. אנחנו נלמד את בנינו, ועמנו ילמד את כל העמים תנ״ך ומשנה יעקב. האוניברסיטה תעמוד על הר־הזיתים. משם אפשר לראות את ים־התיכון והרי־יהודה. אפשר להבין שם היטב יתירה את הנביאים וגם את המציאות של היום. עצתי היא: נלך לארץ־ישראל. יפה היא ואין כמוה. קשה לצאת מן הגלות. כל אחד חייב להוציא עצמו מן הגלות. עלינו לעזור למלאכות, וביחוד ביסוד האוניברסיטה העברית.

יעקב דה־האז מודיע, כי זה עתה קבל לטובת האוניברסיטה העברית מאת איש אחד עשרים וחמשה אלף דולאר.

היושב־ראש מעמיד למנין, כתום כל הוכוחים על הענין הנדון, את ההחלטות הנוגעות לשיטת־המדינה בארץ־ישראל, והן מתקבלות פה־אחד ובהתרוממות־רוח באקלאמציה.

החלטות הנוגעות לשיטת־המדינה בארץ־ישראל.

בשנת 1897 הגדיר הקונגרס הציוני הראשון בבאזיל את מטרת הציוניות „לכונן בארץ־ישראל לעם־ישראל מקלט בטוח במשפט גלוי". ההכרזות האחרונות של בריטניה הגדולה, צרפת, איטליה ושאר מדינות־ההסכם הדימוקראטיות קבעו את ההכרה הגלויה הזאת של מקלט־בית לאומי יהודי בתור עובדה בין־לאומית.

לפיכך אנו רוצים להזור על העיקרים, שנהלו את התנועה הציונית מיום היוסדה, ושהיו היסודות שהונחו על־ידי מחוקקינו ונביאינו למדינת־היהודים העתיקה, והיו נשמת חוקי־ישראל הקיימים שנתגלמו במסורות של שני אלפים שנות גלות.

א) שויון מדיני ואזרחי לכל יושבי הארץ, מבלי התחשב עם גזע, מין או דת.

ב) כדי להבטיח במדה־רבה את הבית הלאומי היהודי בארץ־ישראל הזדמנות שוה, אנו נוטים לטובת שיטה, אשר, בהכירה את החוקים הקיימים, תתכוון למסור לרשות כל העם את קנין הארץ וההשגחה עליה, את כל האוצרות הטבעיים ואת כל מכשירי־הצבור.

ג) כל הארץ, שהיא קנין כל העם או מצויה בהשגחתו, תהא חכורה בתנאים כאלה, שיבטיחו את האפשרות המלאה בשביל התפתחותה והתמדתה של האחוזה.

ד) העיקר של שותפות יונהג עד כמה שאפשר בסדור כל המפעלים החקלאיים, החרשתיים, המסחריים והכספיים.

ה) שיטת־המדינה תסודר באופן שתגן על העם מפגעי ספסרות־הקרקע ומכל צורה אחרת של לחץ כספי.

ו) שיטה של הוראה צבורית חפשית, שתיסד, צריכה להקיף את כל המדרגות והמחלקות של החנוך.

ז) האמצעי של הוראה צבורית תהיה עברית, השפה הלאומית של עם ישראל.

הרגע הזה, שעת הוכוחים ביום ב' בערב וביום ג' בערב, וביחוד קבלת השיטה המדינית בארץ־ישראל, היה הרגע היותר מזהיר בועידה. הצירים הרגישו, כי המעשה הזה היסטורי הוא, שישאיר רושם לדורות. הם ראו את הכרזת העיקרים החברתיים החפשיים והראדיקאליים כראות היסוד לקונסטיטוציה העתידה למדינת־היהודים בארץ־אבותינו. דממת־קודש שררה באולם, כשנקראו ההחלטות האלה. הכל הבינו, כי בהיות השלטון בידו יכונן עם ישראל בארץ־ישראל מדינה למופת, שתעלה בחירותה, בצדקה ובתרבותה על כל מדינות העולם.

נתקבלה טלגראמה של ברכה מאת א. ז. לוין־אפשטיין, גזבר הועד הציוני הזמני, השוהה כעת בלונדון על־מנת ליסד שם בית־מרכז ציוני לכל הכספים הנשלחים לארץ־ישראל. מר לוין־אפשטיין מזכיר את הבטחת אנגליה לנחום סוקולוב, שתעזור ליהודי רומיניה — בתור אות לידידות הממשלה להסתדרות הציונית. הוא מספר, כי היהודים פגשו בהתלהבות גדולה את המתנדבים לגדוד העברי. המלאכות הרפואית, שעברה את אנגליה בדרכה לארץ־ישראל, נחשבת בחוגי הממשלה בתור גורם חשוב לברוא יחוסי־ידידות בין היהודים והערביים. לבסוף הוא מבקש מאת הועידה למצוא אמצעים, כדי לעזור ליהודים בארץ־ישראל.

היושב־ראש מודיע, כי במשך שבועות אחדים צריכה אמריקה לחתום על 70,000 מניות בנות חמשה דולארים של הבאנק הציוני בלונדון. הוא מציע לקרוא למניות האלה „שטרות־חירות" („ליבערטי־באָנדס") יהודיים.

באותו מעמד נמכרו בין הנאספים באולם 35,000 מניות בסך $175,000, כלומר: מחצית הסכום הקצוב. ברוך ובת־שבע גראבובסקי מרוקאוויי־פארק, ניו־יורק, היו הראשונים, שחתמו על חמש מאות מניות. פ. שווייצר מברוקלין חתם על הסכום היותר גדול: שמונה עשר אלף מניות.

הישיבה נסגרה בשעה השתים־עשרה בלילה.

יום ד', 26 ביוני, רביעי לועידה.

הועידה נפתחת בשעה האחת־עשר וחצי לפני הצהרים. ישיבה מיוחדת הוקדשה לגדוד העברי. היושב־ראש היה ל. ליפסקי. שר־הצבא ברומאן ווייט, הממונה בניו־יורק לקבלת טירונים בשביל אנגליה, הודיע, כי בעוד 80 יום תסגר לשכתו, ועבודת הגדוד העברי תגמר באמריקה. רצוי היה, לדעתו, כי עד אז יתנדבו עשרת אלפים צעירים לגדוד היוצא לארץ־ישראל. החלט להתחיל בעבודה זריזה, כדי להכניס מאה מתנדבים ליום. תעמולה גדולה תעשה בכל מושבות ישראל שבאמריקה. בישיבה דברו ד"ר ה. אמי, באי־כח האמבאסאדור האנגלי, ד"ר נ. סירקין, א. קריטשמאר־יזרעאלי, ל. ליפסקי, י. ברק ורחביה לוין־אפשטיין, המזכיר הכללי של ועד־הגדוד.

מתחלת הישיבה הרגילה של הועידה. על הפרק שאלת סדור־השכונות.

ה. כהן, יושב־ראש של הועד, קורא את ההחלטות, כפי שעובדו מחדש.

א. איש־כישור, חבר הועד, קורא את ההחלטות בשם המועט. לפי דעת המועט, ישאר כח האגודות בשהיה לבחור צירים אל הועידות, אלא שאגודות אלו תהיינה מצויות ברשות השכונה.

נתעורר וכוח בדבר שאלה חשובה, שהעסיקה את הציוניים חדשים אחדים לפני הועידה ושהיא מרכז־הכובד של הועידה. הוכוח נמשך כשלש שעות, וכעשרה צירים, מראשי־המדברים בבעלי תכנית־השכונה ומתנגדיה, לוקחים בו חלק. ההתענינות מרובה.

עיקרי טענותיהם של המתנגדים הם אלה: אם תנטל זכות־הבחירה מן האגודות, כל קיומן בטל. אם התנועה עברה את גבול האגודות, הרי יש לזכור, כי התנועה צמחה וגדלה מן האגודות. לאט־לאט ננסה נסיון השכונה ונראה, אם הדבר יצליח, אך לפי־שעה אין לבטל את האגודות. האגודה מחנכת את החבר. אין כל בטחון, כי השכונה תיטב מן האגודות. מה שגרם להתפתחות הציוניות היא ה„פאטריוטיות", שכל חבר מרגיש לאגודתו, ויפיכך הוא משתדל להצטיין בעבודה ולהגדיל בזה כבוד אגודתו. צריך, כי האגודות תבחרנה על דעת עצמן צירים אל הועידות. היסודות השונים שבין הציוניים, כגון: דוברי אנגלית ודוברי אידיש ועוד, לא יוכלו לדור בכפיפה אחת של שכונה.

והמצדדים בזכות הצעת־התכנית טוענים לאמר: הבטחון, כי השכונה תיטיב לעבוד מן האגודות הוא בזה, שהעסקנים הקרובים אל העבודה מסכימים לזה. וגם הנסיון של העבר יחייב. הרגש הציוני התחזק בעם, אלא שלא מצא בטוי בצורה הצרה הנוכחית של אגודות. כשנוספים חברים חדשים, כל אגודה רוצה לקלטם, אולם אין לדעת לאיזו אגודה הם ראויים יותר. השוקל רוצה להכנס אל ההסתדרות הציונית ולא אל אגודה ידועה. יבטל כל ציוני יחוסו לאגודה לשם האידיאל. אָמנם יש סכנה, אך האגודות לא תבטלנה כלל. חברי האגודות יהיו ראשי העסקנים בשכונה. כל ציר אל הועידה יהיה מחויב להיות בהסתדרות, לפחות, שנה אחת. עלינו לבקש דרכים חדשות, כדי למלאות את צרכי התקופה הגדולה. בברונזוויל מתקיימת שכונה והיא הצליחה. כשפנו שם האגודות לבתי תלמוד־תורה, שינהיגו חנוך

לאומי מתוקן, לא שמעו להן; אולם עכשיו, כשפנתה כל השכונה, נענו. פקידי השכונה והוצאותיה יבואו מאת הציוניים שבאגודות. העם בא אלינו, וצריך לפתוח לפניו פתח רחב. השכונה — זוהי צורת־הסתדרות עממית, דימוקראטית. אחרי עשרים שנה של צורה ישנה, עלינו לבחור צורה חדשה. השכונה תבטל את האנארכיה של האגודות. השכונה תקמץ הרבה כחות, שהולך לאבוד באגודות לדברים קטנים. יש אנשים שאינם יכולים לשהות בפני־המנוהות של האגודה, ועל־כן אינם נכנסים כלל לתנועה הציונית. יש צורך במקום לעבודה יותר רחבה ומקיפה, והמקום היא השכונה.

לבסוף נמסרו ההחלטות בדבר סדור־השכונות למנין, וברוב גדול נתקבלו (296 נגד 59). בראות המתנגדים את רפיונם, נכנעו והחליטו לקבל את ההחלטות פה־אחד.

תכנית־ההסתדרות לפי השכונות.

חברי ההסתדרות הציונית באמריקה יכולים, לשם מטרות מיוחדות, להתאגד, כמו עד עתה, באגודות חברתיות, דתיות, ספרותיות, כלכליות, אומנותיות, של השכלה, של אחריות־החיים, של שכונה, לתקנת ארץ־ישראל ועוד אגודות כאלה. וכאשר תקבלנה את התעודות מאת ההסתדרות הציונית באמריקה, תהיינה נחשבות בתור אגודות נרשמות בתוך השכונה, שבה הן נמצאות.

קיום כל האגודות הציוניות מתאשר.

החברים הפרטיים של ההסתדרות הציונית באמריקה צריכים להסתדר בשכונות, והשכונות צריכות להיות המנהלות היחידות בהסתדרות. ברשות הוועד הציוני הכללי יכולות שתי שכונות או יותר לכונן הנהגה עירונית אחת.

כל עיר, שיש לה חברים רשומים לא פחות מחמישים ולא יותר מאלפים, תיסד שכונה. אם יש בשכונה כזאת יותר מאלפים חברים, יכולה היא להתחלק לשתים שכונות או יותר, אם החלוקה תתאשר מטעם הוועד־הפועל של ההסתדרות הציונית באמריקה.

בעיר, שיושביה היהודים מעטים ואין בכחם ליסד שכונה של חמישים חברים, יהשבו הציוניים בתור חברים כלליים, אבל בידם ליסד אגודה או להתאחד באופן אחר, ברשות הוועד־הפועל של ההסתדרות הציונית, ויש להם זכות לשלוח ציר אל הועידה הציונית.

צירים אל הועידה השנתית יבחרו מאת חברי ההסתדרות, ציר אחד לכל מאה חברים שבשכונה. כל שכונה, אפילו אם מספר חבריה פחות ממאה, יש לה הזכות לשלוח ציר אחד לועידה. הצירים אל הועידה של ההסתדרות הציונית יפה כחם עד שיבחרו אחרים במקומם.

כל אגודה, שנזכרה בזה, תשלח את בא־כחה אל הוועד־הפועל של הסתדרות־השכונה.

כל ציוני יכול להרשם בשכונה, שהוא דר בה, או בשכונה, שאגודתו הרשומה מתאספת.

כל ציוני, הרוצה להבחר בתור ציר אל הועידה השנתית הבאה, עליו להיות חבר, לכל הפחות, שנה אחת באגודה ציונית לפני הבחירה.

כפי שיש לראות, הנה נעשו, מפני ההתנגדות העזה, במה ותורים בתכנית־השכונה, כדי שתתקבל על לב הצירים. העוקץ היותר חריף, בטול האגודות וחוסר־הכרה בהן, ניטל לגמרו. רק זכות אחת חשובה נשללה מאת האגודות — בחירת צירים לועידה. אולם על־פי החוק כי המעמד צריך להיות חבר באגודה לא פחות משנה אחת ייצא בפועל שהאגודות בודאי תבחרנה את הצירים בראשית־עניני הן.

אחר קבלת החלטות אלו פה־אחד עולים צירים זה אחר זה, מראשי־המתנגדים קודם־לכן, מהללים את הנהגתו היפה של היושב־ראש שאינה נושאת פנים לשום צד, ומתחייבים לעזור בכל כחם להגשמת התכנית החדשה והמוצעת.

לאחר שמרת הנרייטה סולד מביעה את שמחתה על נצחון רעיון־השכונה, זה הרעיון שהסתדרות „הדסה" קבלה מראשיתה, נסגרת הישיבה.

הישיבה הבאה נפתחת בשעה החמישית.

השופט מיגא פאק, היושב־ראש בועד הרזולוציות, קורא לפני הצירים את הרזולוציות הישונות.

היושב־ראש נותן רשות, קודם ההצבעה, לעסקנים ציוניים לדבר ביחוד על ערכן של רזולוציות מיוחדות. איתמר בן־אבי מדבר על הגדוד העברי; הוא פותח באנגלית ומסיים בעברית. ראובן בריינין אף הוא נואם בחום בדבר הגדוד. מענינים ביחוד דבריו בדבר היחסי החיובי של הרצל לגדוד עברי. הרצל הגיד ללורד קיצ'נר במצרים, כי בפרוץ מלחמה עם טורקיה, אז יעמידו הציוניים צבא בן ששים אלף איש.

רזולוציות.

מתקבלות פה־אחד אחת־עשרה רזולוציות, ואלו הן בקיצור: הועידה מביעה רגשות־אבל על מות החיילים הציוניים במלחמה באירופה ומשתתפת בצער החברים השבויים; ברכת לב למתנדבים אל הגדוד העברי בעד ארץ־ישראל; חובת כל ציר ליסד בעירו ועד, שמטרתו להשיג מתנדבים אל הגדוד העברי; להביע תודה והכרה למפלגת הפועלים האנגליים על הסכמתה להכרזתה הציונית של הממשלה האנגלית; להביע הכרה עמוקה לועידת הפועלים של מדינות־ההסכם, שהחליטה לדרוש מדינה לעם ישראל בארץ־ישראל; להכיר תודה לועידה של עבודה ודימוקראטיה באמריקה, שקבלה את התכנית הבאזילית; להביע תודה לעתונות היהודית ושאינה יהודית על סיועה לציוניות; לקדם בברכה את יסודן של „האגודות המאוחדות של ניו־יורק לשם גאולת ארץ־ישראל"; לאשר את עבודת „אחוזת־ארץ" בניו־יורק; הועידה תומכת בהסתדרות העברית ופוקדת על הוועד־הפועל של ההסתדרות הציונית לתת את המאכסימום של תמיכה כספית להסתדרות העברית, למען יוכל חנוך־ההכנה הנהוג של עם ישראל בעברית להשתכלל במהירות היותר אפשרית; להביא פשטות והתאמה בכל הקופות הציוניות הישונות.

ראוי לציין, כי הריזולוציה בדבר ההסתדרות העברית נתקבלה ביתר רצון מכל הריזולוציות. הריזולוציה נפגשה בסער של מחיאות־כפים, וכל הצירים עמדו על רגליהם.

ב. רוזנבלאט מציע ריזולוציה להביע את צער הועידה על מות שנים ממשפחת רוטשילד בלונדון, שנפלו חללים על שדה־הקרב בארץ־ישראל.

הריזולוציה מתקבלת ברגש, וכל הנאספים קמים לזכר שתי הנפשות היקרות.

מ. רוטנברג קורא מכתב מאת העסקן הציוני הידוע יהושע פארבשטיין בווארשה. המכתב מצייר בצבעים שחורים מאד את מצבם הנואש של אחינו בליטה ובפולניה.

רוטנברג מציע ריזולוציה, כי הציונים יעבדו ביתר מרץ לטובת היהודים נגועי המלחמה.

הריזולוציה מתקבלת.

פריס. ה. ראוי מדבר על־דבר שאיפותיהם הציוניות של הפועלים והסוציאליסטים בארצות־הברית.

הרב אבלס, יושב־ראש לועד־העתונים, מציע שתי ריזולוציות: אחת למסור את עתוני המפלגה לרשות מחלקת־החנוך, והשנית להודות לד"ר ש. מ. מלמד על עבודתו ההרוצה בתוך עורך „דאס אידישע פאלק" שלא על־מנת לקבל פרס.

מתעורר ויכוח בדבר „דאס אידישע פאלק".

ישראל גולדברג מבאר על ערכו הדל של השבועון, שנעשה כלי־מבטאו של הועד־הפועל, ולא של המפלגה כולה. המבקר מציע לבחור בועד של עורכים.

מ. שיינקין מתאונן, כי השבועון לא הרשה לעסוק בענינים, המכוונים לתקנת החברה בארץ־ישראל. דבר זה, לפי דעת העורך, הוא מזמור שיר לעתיד לבוא. מפני כך רננה השעבדיית בעתון.

ש. אבלס, ב. ריטשארדס וי. פישמאן מגינים על העתון. העריכה הניחה את דעת הקוראים. רק העתונאיים מבקשים בו מומים.

ד"ר ש. מ. מלמד מתנצל ומספר, עד כמה קשה היה לעבוד ביחוד בשנה זו, שהפרובוקציות הראשונות היו צפות ועולות בכל יום. אין לחשדו בכונה לשטח את רוח העם. אין ברצונו לקבל פרס מן הציוניות. ומפני זה הוא מוכרח להתפטר עתה מן המערכת.

שתי הריזולוציות של ועד־העתונים מתקבלות פה־אחד.

הישיבה נגמרת בשעה השמינית בערב.

אספת־עם.

בו בערב נערכה אספת־עם גדולה ונהדרה באולם היפה והחביב־הידים „סיריאן־מוסק". קהל רב של אלפי איש מלא את האולם מפה אל פה. היושב־ראש היה השופט הוגא פאם, והנואמים היו: נתן שטרויס, דוד אלבאלא, יעקב די־האז, ד"ר בן־ציון מוסינזון, ד"ר שמריה לוין, איתמר בן־אבי, שר־הצבא ברומאן ווייט, ד"ר ה. אמי וכומר נוצרי. מקהלת „הדסה" שרה שירים עברים. הנואמים דברו על הרגע ההיסטורי וחובת עמנו לארצו ועל הקדמה הענקית של הרעיון הציוני, ודבריהם עשו רושם נמרץ על הנאספים.

יום ה', 27 ביוני, חמישי לועידה.

בשעה האחת־עשרה נפתחת הישיבה.

ה. כהן קורא את שאר התקנות הנוגעות אל צורת־ההסתדרות החדשה. כל התקנות נתקבלו פה־אחד בלי שום וכוחים. רק תקנה אחת עוררה וכוחים. התקנה ההיא אומרת, כי כל חבר בהסתדרות הציונית ישלם שני דולארים לשנה לשכונה שלו. דולאר אחד ינתן להסתדרות הכללית ודולאר אחד ינתן לשכונה. רבים מן הצירים ערערו על התקנה הזאת, משום שדולאר אחד לשנה לא יספיק להחזיק את קיום האגודות. צירים אחרים טענו, כי קשה יהיה הדבר לחברים לשלם שני דולארים לשנה להסתדרות הציונית ועוד ארבעה־חמשה דולארים מס לאגודה. אך גם התקנה הזאת נתקבלה כמו שהיא.

התחילה פרשת הבחירות.

פה־אחד ובהתלהבות נבחרו הפקידים האלה להסתדרות הציונית באמריקה: לנשיא של כבוד — לואיס ד. בראנדייס; לנשיא — השופט יוליאן מאק; לסגנים — ד"ר סטיפן וויס וד"ר ה. פרידנוואלד; למזכיר הועד־הפועל — יעקב די־האז; למזכיר ההסתדרות — ל. ליפסקי; למזכרת החנוך — מרת הנריטה סולד; לגזבר — א. ז. לוין־אפשטיין; לסגן־גזבר — ל. רובינסון; למפקח על החשבונות — ר. ד. קסלמאן.

כל אחד מאלה העמד על־ידי ציוני מפורסם, שנאם נאום וספר בשבחו של העומד להבחר. הדבר הזה נמשך שעות אחדות.

נסגרה ישיבת הפדרציה הציונית ונפתחה בשעה 5 לפנות ערב הישיבה האחרונה של הועד הציוני הזמני.

נקראה טלגראמה של ברכה מאת נחום סוקולוב בלונדון.

הטלגראמה מאת נחום סוקולוב.

בשם הסתדרותנו הציונית פה הנני שולח אליכם ברכת־רב לועידתכם החשובה. נעים לי לדעת, כי מפני המאורעות האחרונים בציוניות נוספו לכם חברים נאמנים ובעלי־השפעה רבים. אנו מביעים פה את שביעת־רצוננו הגדולה על גידולה הנפלא של הסתדרותכם בהנהגתו של השופט בראנדייס, מנהיגכם הגדול, ובעזרת רוב היהודים באמריקה. לוא יוסיף גידול כחכם גם להבא! בשעה שהמלאכות הציונית בהנהגתו של חברי ד"ר ח. ווייצמאן עסוק להכין את היהודים בארץ־ישראל לחיים ולעבודה של שלום ולהתחלת תקופה חדשה בשביל עמנו, עבדנו כאן בלונדון למען התקדמותה המדינית של תנועתנו ויצרנו יחסי ידידות והסכמה עם ממשלת בריטניה הגדולה ובעלות־בריתה הגדולות. אנחנו מתקדמים יותר ויותר בעבודתנו להכין יסוד בטוח של מקלט־ביתנו

הלאומי בארץ־ישראל. בתור תוצאה מעבודתם המסורה של חברינו וידידינו נתחזקה הסתדרותנו מאד באנגליה ובמושבותיה, ואנחנו יכולים עתה באמונה שלמה לצפות ליום אשר כל היהודים בעולם יהיו מאוחדים אחור אמיץ ויתמכו בתביעותינו. בבואי במגע־ומשא תמידי עם שרי הממשלה פה, נוכחתי יותר ויותר בחבה, שהם רוחשים לאידיאלנו הלאומי.

ההכרזה ההיסטורית של 2 בנובמבר, 1917, שבאה בעקב המאורעות ובהשתדלות הציוניים, הוכיחה באורח־פלא עד כמה השכיל לראות בחוש־הנבואה שלו מנהלנו בן־האלמות ד"ר הרצל, שצפה לבריטניה הגדולה, כי תהיה המתחלת בדבר הגשמת מטרותינו הלאומיות. הממשלה האיטלקית בהכרזתה הרשמית מעידה עדות נאמנה על החלטתם המאוחדת של ממשלות־ההסכם ושל העמים הדימוקראטיים החפשים לעזור להגשמת תקותנו, ומקוה אָנכי באמונה, כי תושיט אמריקה את עזרתה הכבירה להתאמצותנו שאינה־פוסקת, בהסכמה גמורה עם מדינות־ההסכם.

אנגליה הוכיחה לנו שוב לפני ימים אחדים, כי היא נוטה רצון ומכירה בהסתדרותנו בתור באת־כחו של עם ישראל. במכתב אלי מיום 15 ביוני הבטיחה הממשלה האנגלית, כי תעשה כל אשר בכחה, כדי לעזור בפתרון שאלת היהודים ברומיניה בדרך־הצדק. היהודים בכל העולם לא ישכחו את ההוכחה הנוספת הזאת לידידות אנגליה אלינו. בעת ובעונה אחת יברר המכתב הזה, כי הציוניים שמים לב לעניני ישראל בכל הארצות, והם יקדישו את כל השפעתם, כדי להשיג שווי־זכויות בשביל היהודים הנרדפים והנענים. העובדה, כי אותה הממשלה, שקיימה בגלוי את תכניתנו הציונית, הבטיחה לנו עתה, כי תעזור לנו להשיג שווי־זכויות, — חשובה מאד, משום שהדבר הזה יועיל להסיר את האשמה התפלה, כי הציוניות עומדת נגד זכויות־אזרחים בשביל היהודים בארצות־הגלות. ההסתדרות הציונית לא תחדל להשפיע לטובת אחינו בכל שעת הצורך. השתתפות הסתדרותכם האיתנה עם התנועה המרכזית משמחת אותנו מאד. העזרה החשובה של גזברכם היקר, שלא ידע לאות, א. ז. לוין־אפשטיין, שהוא עתה אתנו פה, ברוכה לנו מאד. קבוצות המתנדבים אל הגדוד העברי, העוברים את לונדון והנכונים להלחם בעד חירות העולם ובעד ארצנו הישנה, נוגעות עד לבנו ומראות לנו את האידיאליות ואת ההקרבה־העצמית של היהודים הצעירים באמריקה. אָנו מצפים פה לבוא המלאכות הרפואית של „הדסה". העזרה, שתתן לתושבים הסובלים בארץ־ישראל, בלי הבדל גזע או אמונה, תהיה חשובה מאד. לא לבד שתביא עזרה לחלוצינו הגבורים, שנתנו לנו כבוד בארץ־ישראל, אלא גם תעיד על גודל־הנפש, כח־הקבלנות והמסירות לאידי־אלנו מצד היהודים באמריקה.

אני מקוה, כי פעולותיכם תהיינה פוריות והחלטותיכם הנבונות תהיינה עמוד־האש בחשכת חורבנו של עולם. בימי־עבודה אלה תהיה אחדות־ישראל שלמה וכל פירוד יחדל. לוא יצדיקו כל יהודי ויהודית על־ידי קרבנותיהם, התלהבותם ומרצם את האמון, שניתן בנו, למען יראו, כי ראויים הם לשעת־הכושר הגדולה, אשר אליה, במשך הרבה דורות של סבל ותלאה, התפללו אבותינו. עתה היא עת שלום והסכמה, כאשר באה לידנו העבודה המעשית, אשר על כולנו לעשותה באחדות, למען ירום מעמד ישראל על־ידי קוממות מרכז ברוך וחפשי בציון בעד התרבות העברית.

לונדון, 21 ביוני, 1918.

החלט להשיב לסוקולוב בטלגראמה.

מרת הנרייטה סולד קוראה טלגראמה, שנתקבלה עכשיו, כי המלאכות הרפואית של „הדסה" הגיעה בשלום לעיר ליוורפול ביום 25 ביוני. א. ז. לוין־אפשטיין, מנהל המלאכות, קדם את פניהם על החוף. באו 43 איש, בתוכם 15 רופאים ורופאי־שנים, 2 מומחים לנקיון ולבריאות, 20 חובשות ועוד פקידים אחדים. כולם לומדים בהתמדה עברית. מרת סולד מבארת בארוכה טיב המלאכות לכל פרטיה. מלבד שנים־שלשה, כל חברי המלאכות הם ציוניים נאמנים. יש למלאכות ספריה, הכוללת 400 ספרי־רפואה, שימסרו אחרי־כן לאוניברסיטה העברית. לפני משלוח המלאכות עבדו די־האז, הנואמת ועוד עוזרים ארבעה חדשים עבודה בלתי־פוסקת, כדי להספיק את צרכיה. כל דבר והפץ נושא חותם מגן־אָדום אדום עם המלים: מלאכות רפואית ציונית אמריקאית. בארץ־ישראל תשאר המלאכות מוסד קבוע לתמיד.

י. די־האז מספר, כי אחרי השתדלות רבה הושג רשיון מאת ממשלת ארצות־הברית לשלוח את המלאכות. זהו הרשיון הראשון והיחידי במינו (מלבד הצלב האָדום), שנתנה הממשלה בזמן המלחמה. גם הממשלה האנגלית נתנה רשות מיוחדת לדבר. הנואם מספר כמו כן, כי לפני שבעה שבועות שלח הועד הציוני הזמני אל ד"ר ח. ווייצמאן הצעות שונות בעניני בתי־הספר העברים, והנה כולן נתקבלו ונתגשמו במציאות.

החלט לשלוח למצביא האנגלי בארץ־ישראל אלנבי טלגראמה של ברכה ותודה. נבחר ועד מיוחד לכך, שחבריו הם: י. די־האז, י. מאק ופרופ. ה. קאלן.

י. די־האז מציע את התקציב לשנה הבאה, שעולה לשלשה מיליונים דולארים.

ה ת ק צ י ב.

ה כ נ ס ה:

ממס ושקלים בשנה הבאה — — —	$ 100,000
מקרן־הגאולה — — — — — — — —	400,000
מחובות והבטחות — — — — —	100,000
מקבוץ־כספים ברחבי הארץ — — —	1,400,000
ממכירת מניות הבאנק הציוני —	1,000,000
סך־הכל —	$3,000,000

ה ו צ א ה:

ב א מ ר י ק ה:

מחלקת ההסתדרות — — — — — —	$ 40,000
מחלקת הנשים — — — — — — —	15,000
מזרחי — — — — — — — — — —	21,000
עבודה כללית, גלילית ושל שכונות ההנהגה, הועד־הפועל, מחלקת־המשלוח, לשכת הפרסום וענינים, שנעשו קודם על־ידי הועד הציוני הזמני — — — — — — — — —	80,000
	155,000
נסיעות ותעמולה — — — — — —	45,000
מחלקה לעברית — — — — — — —	10,000
מחלקת החנוך — — — — — —	20,000
מחלקה להוצאת עתונים — — — —	14,000

ב א ר ץ ־ י ש ר א ל:

הגדוד העברי ועזרה למשפחות החיילים — — — — — — — —	100,000
המלאכות הרפואית — — — — — —	400,000
הבאנק אנגלא־פלשתינה — — — —	200,000
המלאכות הציונית בארץ־ישראל —	250,000
הלואות לאכרים — — — — — —	500,000
הלואות לבאנק הציוני — — — —	1,000,000
תקציב לבתי־הספר בארץ־ישראל —	125,000
תמיכה לישוב הישן — — — — —	25,000
סך־הכל —	$3,000,000

מ. שיינקין מעיר, כי היו מקרים היסטוריים בועידה זו, שלא הרגשנו בהם. זוהי הפעם הראשונה בתנועתנו, שמציעים תקציב כזה. מי שזוכר את עבודתנו הראשונה, הוא יראה עד כמה גדלנו, עד כמה עלינו. תפלתנו היא, כי התקציב יגדל פי־עשרה. שיינקין מתכבד לתמוך בהצעת־התקציב.

התקציב נתקבל פה־אחד.

פרופ. ה. קאלן מציע להביע תודה להועד היהודי האמריקאי על החלטתו לטובת מקלט־בית לאומי בארץ־ישראל.

מ. שיינקין מציע להביע תודה גם לקונגרס הפועלים לשם ארץ־ישראל על החלטתו הציונית.

שתי ההצעות נתקבלו פה־אחד.

י. די־האז קורא החלטות טכניות, כי כל ההסתדרויות הציוניות באמריקה תתאחדנה; למסור לרשות ההסתדרות החדשה את כל הנכסים, הכספים, החפצים, המכתבים, התעודות ועוד. ההחלטות מתאשרות פה־אחד.

מאיר ברלין נתכבד לנאום נאום־הנעילה של הועד הזמני. לא קדיש — הוא מתחיל — אומר אחר מטתו של הועד הזמני. לא מיתה — לידה היא זו. לא הסכומים הגדולים מלהיבים אותנו, אלא הרוח, וזו ישנה להסתדרות החדשה. בחורבן אבד לנו עם הארץ גם כשרון־הממשלה. המושג המדיני נתחדש אצלנו בלשכות הועד הזמני. שם שררה לא רק אהבה והריצות, אלא גם מושג של ממשלה ועם. שם היה הכשרון להבין אחרים. כל החלטות ועד־הלשכה, הפוסק העליון, נתקבלו פה־אחד. המנהיגים הרגישו את עצמם בתור אנשים אחראים בעד ממשלתם. היום שבעה־עשר בתמוז, יום בוא האויב ופרצה העיר, אולם הפעם נוכל לאמר: יום בוא האוהב ונבנתה העיר. יתגדל ויתקדש שמו הגדול של רעיון התחיה והפדות!

היושב־ראש ד"ר ס. וויס: זוהי התחלת תחית־המתים. הועד הציוני הזמני מתבטל בזה ומוסר את מקומו להסתדרות הציונית באמריקה.

בשעה התשיעית בערב נפתחה הישיבה האחרונה של הפדרציה הציונית.

ישראל בלקינד וא. ח. פרידלאנד מנצחים על השירים העבריים וארצי־הישראליים, שכל הצירים והאורחים משתתפים בהם. זוהי הפעם הראשונה, כי בתוך ישיבות ועידה ציונית באמריקה תבוא השירה העברית. הרושם היה נהדר. הורגשה שעת ה נ ע י ל ה.

נתקבלו החלטות להודות לפיטסבורג וליהודיה, וביחוד לציוניה, על קבלת־הפנים היפה שערכו לצירים.

נקראה טלגראמה מאת המזמרת המפורסמת עלמה גלוק, כי מפני מחלת בעלה, אפרים צימבאליסט, אינה יכולה להשתתף בועידה.

החלט למסור את הריזולוציות של ועד־התעמולה וועד־החנוך לרשות הועד־הפועל החדש, שיעיין בהן ויקבלן כראות־עינו.

בינתים נמכרו עוד 2000 מניות של הבאנק הציוני. 250 מניות נמסרו במתנה לאוניברסיטה העברית.

ועד־הבחירות מודיע את התוצאות. לפי התקנות החדשות מספר החברים של הועד־הפועל הוא 40: מהם 18 יושבי ניו־יורק ו־22 מערי־השדה.

ה ח ב ר י ם ה נ ב ח ר י ם א ל ה ו ע ד ־ ה פ ו ע ל.

מניו־יורק נבחרו, לפי הסדר של מספר־הדעות, שקבל כל אחד, אלה: ראובן בריינין, מרת מ. פילז, פרופ. י. פרידלנדר, נתן שטרוים, ב. רוזנבלאט, ד"ר ד. די סולו־פול, אב. גולדברג, צ. ה. מאסליאנסקי, ח. כהן, ש. אבל, מ. רוטנברג, פרופ. ה. קאלן, השלחני י. מאיר, מרת י. סאמפטר, ב. ריטשארדס, השופט י. שטראהל, י. שפריירגן, מרת ר. גוטהייל.

מערי־השדה נבחרו לפי הסדר: פרופ. ד. עמרם, פילאדלפיה; פרופ. פ. פראנקפורטר, וואשינגטון; השופט ה. פאס, שיקאגו; ד"ר מאכס הלר, ניו־אורלינס; מאכס שולמאן, שיקאגו; ה. קוטלר, פרובידנס; ח. קאפלאן, קליוולאנד; ד"ר י. גורדון, מיניאפולים; י. ברווידי, באלטימור; נ. ד. קאפלאן, שיקאגו; הרב מ. מאיר, סאן־פראנציסקו; א. ניימאן, פילאדלפיה; פרופ. א. דייוויס, פיטסבורג; ד"ר ר. זולד, וואשינגטון; ב. גרא־בלסקי, בוסטון; מ. פירטהיימר, סינסינאטי; הרב ל. גולדברג, נורפולק; ל. קירשטיין, בוסטון; מ. אבנר, פיטסבורג; וו. סויבר, גרין־ביי של וויסקונסין; ל. כהן, נוארק; ל. א. פריה, סאן־אנטוניה, טכסאס.

בלשכת „התורן" נמצאים למכירה:

1) כתבי ראובן בריינין, כרך א', ספורים וציורים. 318 עמודים. מכורך בד הדר.
המחיר — — — — — 1.50
די־לוקס — — — — — 2.00

2) „לוח־אחיעבר", שנה א', מאסף ספרותי, 464 עמודים, בלי כריכה 1.50
בכריכת בד יפה — — — 2.00

3) ספר הזכרון לבן יהודה, מאסף ערוך ע"י ראובן בריינין, הוצאה מהודרה, 92 עמודים — — .50

4) „התורן" החדשי, שנה א', מכורך יפה — — — — — 1.50

5) „התורן" השבועי שנה ג', מכורך יפה, — — — — 3.00

6) „התורן" השבועי שנה ד', מכורך יפה — — — — — 3.50

7) מקרן זוית, קובץ מאמרים, מאת ד"ר דוד ניימארק, בלתי מכורך .45

8) תיאודור הרצל: נאומים קונגרסיים, בתרגום ש. גינצבורג, בלתי־מכורך — — — .15

9) תחית לשון, קובץ, הוצאת „מפיצי שפת עבר" — — — .25

10) ב"נ סילקינר: מול אהל־תמורה, פואימה — — — — — .25

11) היסוד המדיני בהשקפות הנביאים מאת פרופ. י. פרידלנדר — — — — — .15

12) הספרות העברית ועתידותיה, מאת בן אביגדור — — — .10

13) מזל טוב, קומידיה במערכה אחת, מאת שלום־עליכם, תרגום י. ד. ברקוביץ — — — — — .10

14) שלילה וסתירה, הסתכלות, מאת ש. ב. מקסימובסקי — — — .10

15) „חלום אביב", אגדה (מנוקדת), מאת ש. ב. מקסימובסקי — — .05

16) א) השפה והתחיה, מאת ד"ר בן ציון מוסינזון; ב) העברית בארצנו, מאת י. בן צבי — .03

17) א) הספרות העברית ועתידותיה מאת ראובן בריינין; ב) המבטא בלשון העברית, מאת א. בן־יהודה .03

18) עברית ולעזים, מאת א. בן־יהודה — — — — — .05

19) ההסתדרות העברית ושאיפותיה מאת ק. ווייטמאן — — — .02

20) וואס איז אידישע ערציהונג, מאת י. ז. פרישברג — — — — .02

21) דאס אידישע בוך, מאת ח. נ. ביאליק — — — — — .05

המחירים עם המשלוח.

הוצאת „סיני״

יצא לאור ונמצא למכירה

קובץ שירים לבתי ספר

עם תוי נגינה

מסודר על־ידי

א. בן־אליהו.

התוכן:

1) עברים אנחנו. 2) בבית ספרנו. 3. הקוקיה. 4) שיר עבודה. 5) אלף בית. 6. חושו, אחים. 7) חמדת אבות. 8) שירת אסיר. 9) נס ציונה. 10) משאת נפשי. 11) ברכת עם. 12) שיר הגאולה. 13) סעודה של משיח. 14) התקוה. 15) זמר לשבת. 16) שבת המלכה. 17) לג בעומר. 18) מעוז צור. 19) האביב. 20) לו הייתי. 21) על חלון. 22) ממרחקים. 23) הגשם. 24) השלג הראשון. 25) שמעי נא.

הספר מכיל 70 עמודים, בהוצאה של כים מהודרה.

מחירו 20 סנט בלי המשלוח.

לפנות אל

SINAI PUBLISHING CO.

299 Broadway

New York, N. Y.

או אל

S. DRUCKERMAN

50 Canal Street

New York, N. Y.

יום הזכרון

ליום מלאת 14 שנה למות

דר. תיאודור הרצל

יערך על־ידי

ציון קונסיל של ניו יורק רבתי

במוצאי־שבת, 6 לחודש יולי, בשעה 8

באולם „קופר־יוניון״, קרן רחוב 8 והאווניו השלישית

הנואמים:

נתן שטרוים	רעוו. צבי הירש מאסליאנסקי
ד״ר בן־ציון מוסינזון	יוסף בארונדס
השופט הוגא פאם	ראובן בריינין
פרופ. הורייס קולין	א. ה. פרומנזון

מורים רוטהנברג — יושב־ראש

הכניסה 15 סנט

כרטיסים להשיג בכל האגודות הציוניות ואצל הציון קונסיל, 44 רחוב 23 מזרחה, ניו־יורק

שמואל עדלהייט — עלקה אינדיש

נשואים

י״א תמוז, תרע״ה — ניו־יורק

דרוש מורה

בבית־הספר העברי בניו־אורליאנס דרוש מורה עברי מנוסה, היודע שפות עברית ואנגלית על בורין.

לפנות בעברית ובאנגלית אל

MR. ERHARD MAYER

1239 Montegut Street — New Orlians, La.

בית מסחר הספרים

של

M. GUREWITCH

202 E. Broadway — New York

Phone Orchard 4980

מוציא לאור, סוכן לספרי חוץ לארץ ומוכר ספרים.

סוכן ראשי לסיטונות ולאחדים מספרי הוצאת „קדימה״, „לוח אחיעבר״ ו„אספ״

הנחה לחותמי „התורן״ החדשים.

במערכת „התורן״ נמצא למכירה מספר מצומצם של כרכי „התורן״ שנה ג׳, מכורכים הדר (גליונות 1—50).

מחיר הכרך $3.50 עם המשלוח. לחותמי „התורן״ החדשים רק $2.50